

1. TERMINY PRZYJĘTE I ODRZUCONE

terminy przyjęte — **druk wytłuszczony**

terminy odrzucone — *kursywa*

U — używaj

NU — nie używaj

TK — termin skojarzony

TS — termin szerszy

TW — termin węższy

abba

TK Jahwe

TS Bóg
duchowość

abiogeneza

TK ewolucja

TS życie

ablucja

[przyjęto termin obcojęzyczny odrzucając terminy polskie, ponieważ stanowi on nazwę własną czynności obmycia rytualnego]

NU *obmycie*
obmycie rytualne

TK chrzest

TS świętość

aborcja

NU *abort*
abortus
poronienie sztuczne

TK życie
dziecko
kobieta

TS teologia moralna

abort

U aborcja

abortus

U aborcja

Absolut

NU *absolut chrześcijaństwa*

TK Bóg

Pierwsza Przyczyna

absolut chrześcijaństwa

U Absolut

achemenidzi

TS Persja

adhortacja

NU *adhortacja apostolska*

TK encyklika

bullla

motu proprio

konstytucja

brewe

TS papież

akty Stolicy Apostolskiej

adhortacja apostolska

U adhortacja

administracja apostolska

TK diecezja

TS Kościół

adopcja (teologia)

[nie należy mylić tego terminu z "duchową adopcją"]

TS człowiek

adopcjonizm

TK monarchianizm

sabelianizm

modalizm

unitarianizm

socynianizm

antytrynitaryzm

patrypasionizm

TS Trójca Święta

adoracja

TS kult

adwent

TS rok liturgiczny

TW roraty

adwentyści

TK Kościół Adwentystów Dnia Siódmego

adwentyzm

TS chrześcijaństwo

Adwentyści Dnia Siódmego

U Kościół Adwentystów Dnia Siódmego

adwentyzm

TK Kościół Adwentystów Dnia Siódmego

adwentyści

TS chrześcijaństwo

afekt

NU *afekty*

TS emocje

TW radość

smutek

rozpacz

afekty

U afekt

afrochrystianizm

NU *afrochrześcijaństwo*

afrochrześcijaństwo

TK chrystianizm

akomodacja

misje
TS teologia

afrochrześcijaństwo

U afrochrystianizm

afrochrześcijaństwo

U afrochrystianizm

agapa

NU *agape*

agapy

TK Eucharystia

TS liturgika

agape

U agapa

agapy

U agapa

agenda

NU *agendy liturgiczne*

agenda kapłańska

agenda liturgiczna

TS liturgika

agenda kapłańska

U agenda

agenda liturgiczna

U agenda

agendy liturgiczne

U agenda

Aggeusz

TK prorocy mniejsi

TS prorocy

aggiornamento

U inkulturacja

aggiornamento

[termin pokrewny używany zamiennie z terminem głównym]

TK akomodacja

TS eklezjologia

agnostycy

TK agnostycyzm

TS filozofia

agnostycyzm

[termin filozoficzny, ale obecnie używany jest w wielu różnych znaczeniach]

TS filozofia

Agnus Dei

U Baranek Boży (modlitwa)

Agnus Dei

NU *Baranek Boży*

TK Eucharystia

agrafa

U agrafon

agrafon

NU *agrafa*

TK ewangelie

Jezus Chrystus

TS Nowy Testament

akademia

TK uniwersytet

uczelnia

TS nauka

Akadowie

- NU *Akkadyjczycy*
- TK Sumerowie
- TS historia biblijna
języki biblijne

akatyst

- [z uwagi na wieloznaczność terminu w zapisach bibliograficznych używać wraz z terminami osób, których dotyczy np. *akatyst* Jezus Chrystus]
- TK nowenna
litanie
- TS liturgia

Akcja Katolicka

- TK świeccy
- TS teologia pastoralna

Akkadyjczycy

- U Akadowie

aklamacje liturgiczne

- TS liturgia

akolita

- TK lektor
- TS służba liturgiczna

akomodacja

- TK inkulturacja
aggiornamento
- TS teologia pastoralna

akomodacja

- U inkulturacja

akrostych

- NU *akrostychy*

akrostychy

- U akrostych

aksjologia

- TK wartość (filozofia)
- TS etyka

akty Stolicy Apostolskiej

- TW encyklika
adhortacja
bulla
konstytucja

alba

- NU *alby*
- TK ornat
- TS liturgia

albigensi

- TK katarowie
- TS herezje

alby

- U alba

alegoria

- TS literatura

aleksandryjska liturgia

- NU *liturgia św. Marka*
- TS liturgia

aleksandryjska szkoła egzegetyczna

- TK antiocheńska szkoła egzegetyczna
- TS hermeneutyka biblijna

Alfa i Omega

TS Jezus Chrystus

Allach

U Allah

Allah

NU *Allach*

TK Bóg

TS islam

alleluja

TS Jahwe

allokucja

TS akty Stolicy Apostolskiej

altruizm

TS człowiek
dobro

alumn

NU *alumni*

TS seminarium

alumni

U alumn

ambasada

TK placówka dyplomatyczna
dyplomacja

TS dyplomacja

TW nuncjatura

ambona

TS liturgia

amen

amfiktionia

NU *amfiktionie*

TS Izrael

amfiktionie

U amfiktionia

Ammonici

TS ludy biblijne

Amoryci

TS ludy biblijne

Amos

TK prorocy mniejsi

amulet

NU *amulety*

TK talizman

TS magia

amulety

U amulet

anabaptyści

NU *anabaptyzm*

Anabaptyzm

Dortrechckie Wyznanie Wiary

Mennonitów

TS protestanci

anabaptyzm

U anabaptyści

Anabaptyzm

U anabaptyści

anachoreci

- NU *anachoretyzm*
Anachoretyzm egipski
anachoreza
- TK pustelnik
mnich
- TS zakony

anachoretyzm

- U anachoreci

Anachoretyzm egipski

- U anachoreci

anachoreza

- U anachoreci

anafora

- NU *anafory*
anafory eucharystyczne
- TK kanon

anafory

- U anafora

anafory eucharystyczne

- U anafora

analiza narratywna

- TK analiza semantyczna
analiza retoryczna
- TS hermeneutyka biblijna

analogia

anamnesis

- U anamneza

anamneza

- NU *anamnesis*
Anamnezja eucharystyczna
- TK modlitwa
- TS anafora

Anamnezja eucharystyczna

- U anamneza

anatema

- U ekskomunika

angelologia

- TW anioł

anglikanie

- TS protestanci

anglikanizm

- TK Anglikańska Wspólnota
- TS protestanci

Anglikańska Wspólnota

[termin Kościół Anglikański określa oficjalny, państwowy kościół Anglii i jako termin węższy został odrzucony]

- NU *Wspólnota Anglikańska*
Kościół Anglikański
- TS protestantyzm

anioł

- NU *anioły*
archanioł
aniołowie
- TS angelologia
duchy

Anioł Pański (modlitwa)

TS modlitwa

Anioł Stróż

TS anioł

aniołowie

U anioł

anioły

U anioł

annatyNU *annaty papieskie*

TK beneficjum

TS papież

annaty papieskie

U annaty

antiocheńska szkoła egzegetyczna

TK aleksandryjska szkoła egzegetyczna

TS hermeneutyka biblijna

antropocentryzm**antropologia****antropomorfizm****Antychryst**

TK Mesjasz

antyfonaNU *antyfony*

TS modlitwa

antyfonarze

TK antyfona

TS Msza święta

antyfony

U antyfona

antyjudajizm

U antysemityzm

antyklerykalizm

TS opozycja

antypapieżNU *antypapież*

TK papież

antypapież

U antypapież

antysemityzmNU *antyjudajizm*

TK rasizm

apofatyczna teologiaNU *apofatyzm**apofaza**teologia apofatyczna**teologia negatywna**apofatyzm*

U apofatyczna teologia

apofaza

U apofatyczna teologia

apoftegmatNU *apoftegmaty*

apoftegmaty

U apoftegmata

apokaliptyka

TS krytyka literacka

apokatastasis

U apokatastaza

apokatastaza

NU *apokatastasis*

TS herezja

apokryf

NU *apokryfy*

apokryfy

U apokryf

apolinaryzm

TK monofizytyzm
monoteletyzm

TS herezje

apologeci

TS historia Kościoła

apologetyka

TS teologia fundamentalna

apostaci

U apostata

apostata

NU *apostaci*

TK heretyk

TS apostazja

apostazja

TK herezja

apostolat

TK świeccy

apostoł

NU *apostołowie*

apostołowie

U apostoł

apropriacja

TS Trójca Święta

Aramejczycy

TS ludy biblijne

archanioł

U anioł

archetyp

TS religia

archidiakoniat

TK diecezja

archidiecezja

NU *archidiecezje*

TK diecezje

archidiecezje

U archidiecezja

archiprezbiter

TK biskup

TS duchowieństwo

TW kapituła

arcybiskup

TK biskup
metropolita
archidiecezja

arcybractwa

U arcybractwo

arcybractwo

NU *arcybractwa*

arcykapłan

TK Jezus Chrystus
TS religia

arianizm

TS herezja

Arka Noego

TK potop
Noe

Arka Przymierza

TS judaizm

ars moriendi

TK śmierć
TS teologia duchowości

asceci

U asceta

asceta

NU *asceci*
TS duchowość

ascetyka

TK teologia duchowości

asceza

TK post
modlitwa
TS duchowość

asymilacja

TK akomodacja

Asyryjczycy

ateizm

NU *bezboźnictwo*

autokefalia

TS Kościół

Baal

TS religie Kanaanu

Badacze Pisma Świętego

TS protestanci

bahaizm

TS islam

bajanizm

TS protestantyzm

Balaam

TS postacie biblijne

banicja

TK wygnanie
emigracja

baptysterium

TK chrzcielnica

TS sakramenty
TW sakrament chrztu

baptyści

TS protestanci

baptyzm

TS protestantyzm

Baranek Boży

U Agnus Dei

Baranek Boży (modlitwa)

NU *Agnus Dei*

TS liturgia

Bartłomiej

TK apostoł

Baruch

TS postacie biblijne

bazylika

TK świątynia
kościół
architektura
TS kult

beatyfikacja

NU *beatyfikacje*
TK kanonizacja

beatyfikacje

U beatyfikacja

Benedictus (modlitwa)

TK Magnificat
TS liturgia godzin

beneficja
U beneficjum

beneficjum

NU *beneficja*

bezbożnictwo

U ateizm

bezżeństwo

U celibat

Biblia

NU *Pismo Święte*
TS biblistyka

biblijna teologia

U teologia biblijna

biblistyka

bierzmowanie

NU *sakrament bierzmowania*
TS sakrament

bioetyka

TS teologia moralna

biskup

NU *biskup ordynariusz*
ordynariusz
biskup koadiutor
TK diecezja

biskup koadiutor

U biskup

biskup ordynariusz

U biskup

bluźnierstwo

TK grzech

błogosławieni

U błogosławiony

błogosławieństwa

U błogosławieństwo

błogosławieństwoNU *błogosławieństwa*

TS liturgia

błogosławionyNU *błogosławieni*

TK święty

TS beatyfikacja

boginie

U Bóg

bogomiliNU *bogomilizm**Bogomolcy**Bogomoli*

TS herezja

bogomilizm

U bogomili

Bogomolcy

U bogomili

Bogomoli

U bogomili

bogowie

U Bóg

Bogurodzica (pieśń)

TS liturgia

bojaźń Boża

TS Bóg

człowiek

BógNU *Pan Bóg**bogowie**boginie**bóstwo*

TK Absolut

TW Abba

Jahwe

Stwórca

Zbawiciel

PAN

bóstwo

U Bóg

bractwa

U bractwo

bractwoNU *bractwa*

TS świeccy

bractwo kościelne

TK konfraternia

ruchy

TS organizacja Kościoła

brewe

TK bulla

dekret

zarządzenie

TS papieżstwo

brewiarz

TS liturgia godzin

bull

NU *bulle*

bulle

U bulla

byt (ontologia)

TS filozofia

Całun Turyński

TS relikwie

celebra

NU *celebra liturgiczna*
celebracja
celebracje

TS liturgia

celebra liturgiczna

U celebra

celebracja

U celebra

celebracje

U celebra

celebrans

TS liturgia

celibat

NU *beźżeństwo*

TK dziewictwo

cenobici

TS zakon

cenzura kościelna

NU *cenzury kościelne*

cenzury kościelne

U cenzura kościelna

ceremoniał

TS liturgia

ceremoniarz

TS liturgia

cerkiew

U kościół (budynek)

cerkiew

TK kościół

TS prawosławie

ceroferariusz

TS liturgia

cesarstwo

TK cesarz

ustrój

państwo

TS władza

cezaropapizm

TK cesarz

władza

papięstwo

charytatywność

U diakonia

charytologia

TS teologia dogmatyczna
 TW łaska

charyzma

U charyzmat

charyzmat

NU *charyzma*
 TK dary Ducha Świętego
 TS duchowość

charyzmatycy

U charyzmatyk

charyzmatyk

NU *charyzmatycy*
 TK dary Ducha Świętego
 TS charyzmat

chasydyzm

TS judaizm

chilizm

TK millenaryzm
 TS herezja

chorał gregoriański

TS sztuka sakralna

chrystologia

TS teologia dogmatyczna

chrzcielnica

TK sakrament
 chrzest
 kościół
 TS liturgia

chrzest

NU *chrzty*
sakrament chrztu
 TK sakrament
 TS liturgika

chrześcijaństwo

chrześcijaństwo
 U chrześcijaństwo

chrześcijaństwo

NU *chrześcijaństwo*
 TK chrześcijaństwo
 TS religia

chrzty

U chrzest

chwała Boża

TS Bóg

cierpienie

NU *cierpienie psychiczne*
 TS człowiek

cierpienie psychiczne

U cierpienie

cmentarz

NU *cmentarze*
 TK śmierć
 pogrzeb
 TS liturgia

cmentarze

U cmentarz

cnota

- NU *cnoty*
cnoty chrześcijańskie
- TS człowiek

cnoty

- U cnota

cnoty chrześcijańskie

- U cnota

Credo

- NU *Credo mszalne*
- TS liturgia

Credo mszalne

- U Credo

cud

- NU *cuda*
cudy

cuda

- U cud

cudy

- U cud

cudzołóstwo

- TS grzech

człowiek

- TS antropologia teologiczna

czyściec

- TK śmierć
- TS eschatologia

czytania liturgiczne

- NU *lekcje*
lekcja
- TS liturgia

dalmatyka

- NU *dalmatyki*
- TK ornat
- TS szata liturgiczna

dalmatyki

- U dalmatyka

Daniel

- TK prorok
- TS księga Daniela

Dary - Duch Święty

- U dary Ducha Świętego

dary Ducha Św.

- U dary Ducha Świętego

dary Ducha Świętego

- NU *Dary - Duch Święty*
dary Ducha Św.
- TS Duch Święty

deifikacja

- TS człowiek

deizm

- TK Bóg

dekalog

- [przyjęto nazwę występującą w Biblii]

NU *Dziesięć Przykazań*
przykazania Boże
TS Stary Testament

dekanat

TS prawo kanoniczne

dekret

TS akty Stolicy Apostolskiej

demokracja

TK władza

demon

TK anioł
TS duch

demoralizacja

TS moralność

deontologia

TK teologia moralna

desakralizacja

TK laicyzacja

Deuteroizajasz

TS prorok

Deuterozachariasz

TS prorok

devotio moderna

TK charyzmatyk
TS duchowość

diabeł

U Szatan

diakon

NU *diakoni*
TK prezbiter
biskup
TS duchowny

diakoniat

diakoni
U diakon

diakonia

NU *działalność charytatywna*
charytatywność
posługa chrześcijańska

diecezja

NU *diecezje*
TK biskup

diecezje

U diecezja

dogmat

TK opinia
TS nauka
TW dekret

doketyzm

TK herezja
TS teologia

doksologia

NU *doksologie*
TS liturgia

doksologie

U doksologia

doktor Kościoła

TS święty

*Dortrechckie Wyznanie Wiary
Mennonitów*

U anabaptyści

*Drugi List św. Pawła do Ko-
ryntian*

U List do Koryntian 2

Duch Święty

TK dary Ducha Świętego
zesłanie Ducha Świętego

TS Trójca Święta

duchowieństwo

TK ksiądz
diakon

TS Kościół

duchowni

U duchowny

duchowny

NU *duchowni*

TK prezbiter
biskup
diakon

duchowość religijna

duchy

dusza

TK człowiek

duszpasterstwo

NU *duszpasterzowanie*

duszpasterz

duszpasterze

posługa duszpasterska Kościoła

TK duchowny

duszpasterz

U duszpasterstwo

duszpasterze

U duszpasterstwo

duszpasterzowanie

U duszpasterstwo

dyktatura

TK władza
państwo

dyplomacja

TK nuncjatura
ambasador

dyspensa kościelna

NU *dyspensy*

TS prawo kanoniczne

dyspensy

U dyspensa kościelna

dysputa teologiczna

TK sobór
herezja

TS teologia

działalność charytatywna

U diakonia

Dzieje Apostolskie

U Księga Dziejów Apostolskich

dziekan

TK proboszcz
duchowny
dekanat

dziesięcina

TK podatek

Dziesięć Przykazań

U dekalog

dziewica

NU *dziewice*
TK celibat

dziewice

U dziewica

dziewictwo

TK celibat
ślub czystości

ebionici

TS herezja

edykt

TK rozporządzenie
bulla
dekret
TS władza

egalitaryzm

TK społeczeństwo
państwo
ustrój

egzegeza biblijna

TK hermeneutyka
TS Biblia

Eklezjastes

U Kohelet

Eklezjastyk

U Księga Syracha

eklezjologia

TK teologia dogmatyczna
Kościół
teologia fundamentalna

ekskomunika

NU *klątwa*
anatema
TS kary kościelne

ekumenizm

NU *teologia ekumeniczna*
teologia ekumenizmu
jedność chrześcijańska
TS chrześcijanie
Kościół

elekcja

TK wybory
elektorat

elektorat

TK elekcja
TS społeczeństwo
TW elektor

encyklopedyści

- TK pisarz
oświecenie
Wielka Encyklopedia Francuska
- TS nauka

eparchia

- TK diecezja
metropolia
- TS organizacja Kościoła
- TW biskup

episkopat

- TK biskup
apostoł
synod
- TS duchowieństwo
- TW biskup

eremita

- TK zakonnik
mnich
- TS zakony

eschatologia

etyka

Eucharystia

- NU *komunia*
Msza Święta
Wieczerza Pańska
Najświętszy Sakrament
sakrament Eucharystii
- TS sakrament

eudajmonizm

Ewangelia

- TS Nowy Testament

Ewangelia według św. Jana

- TS Nowy Testament

Ewangelia według św. Łukasza

- TS Nowy Testament

Ewangelia według św. Marka

- TS Nowy Testament

Ewangelia według św. Mateusza

- TS Nowy Testament

ewangeliarz

- NU *ewangeliarze*
- TS liturgia

ewangeliarze

- U ewangeliarz

ewangelizacja

- TK apostołat
nauczanie
- TS teologia
- TW katecheta

Ezdrasz

- TS postacie biblijne

Ezechiasz

- TS postacie biblijne

Ezechiel

- TS prorok

fara

- TK kolegiata
konkatedra
katedra
- TS kościół

faryzeusze

- TK saduceusze
- TS judaizm

faszyzm

- TK hitleryzm
ideologia
- TS polityka

febronianizm

- TK gallikanizm
józefinizm
- TS ustrój

feudalizm

- TK dziesięcina
społeczeństwo
- TS państwo
- TW ustrój

filozofia**gmina**

- TK samorząd
administracja
- TS administracja

gnostycyzm

- TS herezja

gnoza**gubernia**

- TK gubernator
- TS administracja

habit

- TS mnich

hagiografia

- TK święty
błogosławiony
- TS historia Kościoła

heksaameron

- NU *heksahmeron*
heksameron
hexaëmeron
hexahemeron
hexameron
- TS księga Rodzaju
stworzenie

heksahmeron

- U heksaameron

heksameron

- U heksaameron

Heksapla

- NU *hexapla*
- TS krytyka tekstu

heretyk

- TS herezja

herezja

- NU *herezje*
- TW heretyk

herezje

U herezja

hexaëmeron

U heksaameron

hexahemeron

U heksaameron

hexameron

U heksaameron

hexapla

U Heksapla

hezychazm

TS duchowość

hierarchia

TK organizacja

Historia Kościoła

homologia

TK Credo

hugenoci

TK kalwinizm

TS reformacja

husytyzm

TK reformacja

ikona

NU *ikony*

TS kult

ikonografia

TS sztuka

ikony

U ikona

illuminacja

U iluminacja

iluminacja

NU *illuminacja*

TS łaska

imam

TK duchowny

meczet

TS Islam

imigracja

TK społeczeństwo

Indeks Ksiąg Zakazanych

TS akty Stolicy Apostolskiej

indyferentyzm

TS człowiek

inkulturacja

NU *akomodacja*

aggiornamento

TS misja

inkwizycja

TK sąd

herezja

insygnia

TK biskup

interdykt

TK sąd

inwestytura

TK administracja
biskup

ipsissima verba Iesu

U logia Jezusa

islam

NU *mahometanizm*
muzułmanizm
TS religia

Izajasz

TS prorok

Jahwe

NU *Jehowa*
TS Bóg

jakobinizm

TK rewolucja francuska

Jakub

TS patriarcha

jałmużna

NU *jałmużny*
TS kult

jałmużny

U jałmużna

jansenizm

TS herezja

jedność chrześcijańska

U ekumenizm

Jehowa

U Jahwe

Jeremiasz

TS prorok

Jerozolima

NU *Jeruzalem*
TS Palestyna

Jeruzalem

U Jerozolima

Jesus

U Jezus Chrystus

Jezus

U Jezus Chrystus

Jezus Chrystus

NU *Jesus*
Jezus
Odkupiciel
Zbawiciel
Syn Boży

język aramejski

TK język hebrajski
język grecki
TS języki biblijne

język grecki

TK język hebrajski
język aramejski
TS języki biblijne

język hebrajski

TK język grecki
język aramejski
TS języki biblijna

Joel

TS prorok

Jonasz

TS prorok

Jozue

TS postacie biblijne

Juda (kraina)

TS Palestyna

judaizm

TS religia

Judasz Iskariota

TS apostoł

Judea

TS Palestyna

jurydyka

TK miasto
sąd

jurysdykcja

TS prawo kanoniczne

jutrznia

TS liturgia godzin

kabała

TS judaizm

kadzidło

TS liturgia

Kain

TK Abel

kairologia

TW kairos

kairos

TS kairologia

kalif

TK duchowny
Islam
Mahomet

kalwinizm

TS protestantyzm

kancjonał

TK liturgia

kanon

NU *kanon Biblii*
TK natchnienie

kanon Biblii

U kanon

kanonia

TK kapituła
administracja

kanonik

TS kapituła

kanonizacja

TK święty

kapelanNU *kapelani*

TK duchowny

kapelani

U kapelan

kapituła

TS liturgia

kaplicaNU *kaplice**kaplice*

U kaplica

kapłan

TK duchowny

prezbiter

biskup

Jezus Chrystus

TS kapłaństwo

kapłaństwo

[stosuje się tylko do jedyne-
go kapłaństwa Jezusa Chrystusa; istnieje
odrębne hasło - sakrament kapłań-
stwa]

NU *kapłaństwo Jezusa Chrystusa*

TK Jezus Chrystus

TW kapłan

kapłaństwo Jezusa Chrystusa

U kapłaństwo

karaimi

TS Żydzi

kardynałNU *kardynałowie**kolegium kardynalskie**kardynałowie*

U kardynał

kary kościelne

TK prawo kanoniczne

katakumby

TK cmentarz

nekropolia

katarowie

TK albigensi

sekta

herezja

katecheci

U katecheta

katechetaNU *katecheci**katechiści***katechetyka**

TW katecheta

katechiści

U katecheta

katechizacja

TS katechetyka

katechizm

TS katechizacja

katechumenat

TK chrzest

katedra

TS diecezja

katolicyzm

TS chrześcijaństwo

kazanie

TK homilia

kaznodzieja

NU *kaznodzieje*

TK kazanie
homilia

kaznodzieje

U kaznodzieja

kaznodziejstwo

TW kaznodzieja

kenoza

TS Jezus Chrystus

kerygma

U kerygmat

kerygmat

NU *kerygma*

TK homilia
katecheza
Jezus Chrystus

kielich

NU *kielich liturgiczny*

kielich mszalny

kielichy

TS liturgia

kielich liturgiczny

U kielich

kielich mszalny

U kielich

kielichy

U kielich

kierownictwo duchowe

TS duchowość

klasztor

NU *klasztory*

monaster

monastyr

TS zakon

klasztory

U klasztor

klątwa

U ekskomunika

kler

TS duchowny

klerycy

U kleryk

kleryk

NU *klerycy*

TK seminarium

klerykalizacja

TK sakralizacja

kodeks

TK prawo

kodeks kanoniczny

U Kodeks Prawa Kanonicznego

Kodeks Prawa Kanonicznego

NU *kodeks kanoniczny*

TS prawo kanoniczne

Kohelet

NU *Eklezjastes*

TS Stary Testament

koinonia

TK kościół

TS chrześcijaństwo

kolegialność

TK biskup

TS episkopat

kolegiata

TK kapituła

kolegium

kolegium kardynalskie

U kardynał

kolekta (modlitwa)

[termin dotyczy modlitwy mszalnej]

TS liturgia

kolęda

NU *kolędy*

kolędy

U kolęda

kompleta

TS liturgia godzin

komunia

U Eucharystia

koncelebra

TS liturgia

koncyliaryzm

TK biskup

konfesjonał

TK grzech

TS kościół

konfirmacja

TS protestantyzm

konklawe

TK papież

biskup

kardynał

konkordancja

TS metodologia biblijna

konkordat

TK kościół

prawo wyznaniowe

Stolica Apostolska

dplomacja

konsekracja

TS Eucharystia

konsekracja

U przeistoczenie

konstytucja

TK prawo
ustawa zasadnicza

konstytucje zakonne

U reguła

konstytucje zgromadzeń zakonnych

U reguła

konsystorz

TK kardynał
biskup
papież

kontrreformacja

TK reformacja
sobór

konwersja

TK nawrócenie
wyznanie
chrześcijaństwo

Koran

TS islam

Kościół

TK Jezus Chrystus

Kościół Adwentystów Dnia

Siódmego

[jako termin "używaj" wybrano nazwę oficjalną związku religijnego w Polsce, choć trzeba przyznać, że w potocznym rozumieniu nazwa odrzucona jest także używana]

NU *Adwentyści Dnia Siódmego*

TK adwetyści

TS chrześcijaństwo

Kościół Anglikański

U Anglikańska Wspólnota

Kościół Baptystów

U Kościół Chrześcijan Baptystów

kościół (budynek)

NU *zbór*
cerkiew

TS sztuka chrześcijańska

Kościół Chrześcijan Baptystów

[wybrano termin związku wyznaniowego, jako oficjalnej reprezentacji baptystów, w terminach odrzuconych znalazł się termin popularny]

NU *Kościół Baptystów*

TS protestantyzm

Kościół Ewangelicko-augsburski

NU *Kościół Luterski*
Kościół Ewangelickoluterski

TS protestantyzm

Kościół Ewangelicko-reformowany

NU *Kościół Kalwiński*

TS protestantyzm

Kościół Ewangelickoluterański

U Kościół Ewangelicko-augsburski

Kościół Kalwiński

U Kościół Ewangelicko-reformowany

Kościół Luterański

U Kościół Ewangelicko-augsburski

królestwo

TK władza
ustrój

krucjata

NU *krzyżowcy*
TK wyprawa krzyżowa
TS Ziemia Święta
zakony rycerskie
Islam

krucyfiks

TK Jezus Chrystus

krzyż

TK Jezus Chrystus

krzyżowcy

U krucjata

ksiądz

TK duchowny

Księga Abdiasza

TS Stary Testament

Księga Aggeusza

TS Stary Testament

Księga Amosa

TS Stary Testament

Księga Apokalipsy świętego Jana

TS Nowy Testament

Księga Barucha

TS Stary Testament

Księga Daniela

TS Stary Testament

Księga Dziejów Apostolskich

NU *Dzieje Apostolskie*

TS Nowy Testament

księga Eklezjastesa

U Księga Koheleta

Księga Estery

TS Stary Testament

księga Exodus

U Księga Wyjścia

Księga Ezdrasza

TS Stary Testament

Księga Ezechiela

TS Stary Testament

księga Genesis

U Księga Rodzaju

Księga Habakuka

TS Stary Testament

Księga Hioba

NU *księga Joba*

TS Stary Testament

Księga Izajasza

TS Stary Testament

Księga Jeremiasza

TS Stary Testament

księga Joba

U Księga Hioba

Księga Joela

TS Stary Testament

Księga Jonasza

TS Stary Testament

Księga Jozuego

TS Stary Testament

Księga Judyty

TS Stary Testament

Księga Kapłańska

TS Stary Testament

Księga Koheleta

NU *księga Eklezjastes*

TS Stary Testament

Księga Kronik 1

TS Stary Testament

Księga Kronik 2

TS Stary Testament

Księga Królewska 1

TS Stary Testament

Księga Królewska 2

TS Stary Testament

Księga Lamentacji

NU *Lamentacje Jeremiasza*

TS Stary Testament

Księga Liczb

TS Stary Testament

Księga Machabejska 1

TS Stary Testament

Księga Machabejska 2

TS Stary Testament

Księga Malachiasza

TS Stary Testament

Księga Mądrości

NU *Księga Mądrości Salomona*

TS Stary Testament

Księga Mądrości Salomona

U Księga Mądrości

Księga Micheasza

TS Stary Testament

księga Nachuma

U Księga Nahuma

Księga Nahuma

NU *księga Nachuma*

TS Stary Testament

Księga Nehemiasza

TS Stary Testament

Księga Ozeasza

TS Stary Testament

Księga Pieśni nad Pieśniami

TS Stary Testament

Księga Powtórnego Prawa

U Księga Powtórzonego Prawa

Księga Powtórzonego Prawa

NU *Księga Powtórnego Prawa*

TS Stary Testament

Księga Przypowieści

U Księga Przysłów

Księga Przysłów

NU *Księga Przypowieści*

Księga Przysłów Salomona

TS Stary Testament

Księga Przysłów Salomona

U Księga Przysłów

Księga Psalmów

NU *psalmy*

TS Stary Testament

Księga Rodzaju

NU *księga Genesis*

TS Stary Testament

Księga Rut

NU *księga Ruth*

TS Stary Testament

księga Ruth

U Księga Rut

Księga Samuela 1

TS Stary Testament

Księga Samuela 2

TS Stary Testament

Księga Sędziów

TS Stary Testament

Księga Sofoniasza

TS Stary Testament

Księga Syrycha

NU *Eklezjastyk*

Księga Syrycydesa

TS Stary Testament

Księga Syrycydesa

U Księga Syrycha

Księga Tobiasza

NU *Księga Tobita*

TS Stary Testament

Księga Tobita

U Księga Tobiasza

Księga Wyjścia

NU *księga Exodus*

TS Stary Testament

Księga Zachariasza

TS Stary Testament

kult

TK liturgia

kuria

TS biskup

Kyrios

TK Jezus Chrystus

laicyzacja

NU *sekularyzacja*

laikat

TK świecki

Lamentacje Jeremiasza

U Księga Lamentacji

lectio divina

NU *lectio divine*

lectio divine

U lectio divina

legat

NU *legat papieski*

TK papież

legat papieski

U legat

lekcja

U czytania liturgiczne

lekcje

U czytania liturgiczne

lekcje

TS liturgia

lekcjonarz

TK ewangeliarz

TS liturgia

lewirat

TS instytucje biblijne

List do Efezjan

NU *List św. Pawła do Efezjan*

TS Nowy Testament

List do Filemona

NU *List św. Pawła do Filemona*

TS Nowy Testament

List do Filipian

NU *List św. Pawła do Filipian*

TS Nowy Testament

List do Galatów

NU *List św. Pawła do Galatów*

TS Nowy Testament

List do Hebrajczyków

TS Nowy Testament

List do KolosanNU *List św. Pawła do Kolosan*

TS Nowy Testament

List do Koryntian 1NU *Pierwszy List św. Pawła do Koryntian*

TS Nowy Testament

List do Koryntian 2NU *Drugi List św. Pawła do Koryntian*

TS Nowy Testament

List do RzymianNU *List św. Pawła do Rzymian*

TS Nowy Testament

List do Tesaloniczan 1NU *List św. Pawła do Tesaloniczan*

TS Nowy Testament

List do Tesaloniczan 2NU *List świętego Pawła do Tesaloniczan*

TS Nowy Testament

List do Tymoteusza 1NU *List św. Pawła do Tymoteusza*

TS Nowy Testament

List do Tymoteusza 2NU *List świętego Pawła do Tymoteusza*

TS Nowy Testament

List do TytusaNU *List św. Pawła do Tytusa*

TS Nowy Testament

List św. Jakuba

TS Nowy Testament

List św. Jana 1NU *List świętego Jana*

TS Nowy Testament

List św. Jana 2NU *List świętego Jana*

TS Nowy Testament

List św. Jana 3NU *Trzeci List św. Jana
List świętego Jana*

TS Nowy Testament

List św. JudyNU *List świętego Judy*

TS Nowy Testament

List św. Pawła do Efezjan

U List do Efezjan

List św. Pawła do Filemona

U List do Filemona

List św. Pawła do Filipian

U List do Filipian

List św. Pawła do Galatów

U List do Galatów

List św. Pawła do Kolosan

U List do Kolosan

List św. Pawła do Rzymian

U List do Rzymian

List św. Pawła do Tesaloniczan

U List do Tesaloniczan 1

List św. Pawła do Tymoteusza

U List do Tymoteusza 1

List św. Pawła do Tytusa

U List do Tytusa

List św.Piotra 1

NU *List świętego Piotra*

TS Nowy Testament

List św. Piotra 2

NU *List świętego Piotra*

TS Nowy Testament

List świętego Jana

U List św. Jana 2

List świętego Jana

U List św. Jana 1

List świętego Jana

U List św. Jana 3

List świętego Judy

U List św. Judy

List świętego Pawła do Tesaloniczan

U List do Tesaloniczan 2

List świętego Pawła do Tymoteusza

U List do Tymoteusza 2

List świętego Piotra

U List św.Piotra 1

List świętego Piotra

U List św. Piotra 2

litania

TK akatyst

nowenna

TS liturgia

liturgia

TS liturgika

liturgia św. Marka

U aleksandryjska liturgia

liturgika

TK liturgia

logia Jezusa

NU *ipsissima verba Iesu*

TK Jezus Chrystus

TS Nowy Testament

Logos

TS Jezus Chrystus

Lud Boży

TK kościół

luteranizm

TK reformacja

Luter

łaska

TS charytologia

Łukasz ewang.

U Łukasz Ewangelista

Łukasz Ewangelist św.

U Łukasz Ewangelista

Łukasz Ewangelista

NU *Łukasz ewang.*

Łukasz Ewangelist św.

Łukasz Ewangelista św.

TS Nowy Testament

Łukasz Ewangelista św.

U Łukasz Ewangelista

Machabeusz

NU *Machabeusze*

TS Stary Testament

Machabeusze

U Machabeusz

Maciej Apostoł

TS Nowy Testament

Madonna

U Maryja Matka Jezusa

Magisterium Kościoła

U Urząd Nauczycielski Kościoła

Magnifikat (modlitwa)

TS liturgia godzin

mahometanizm

U islam

Malachiasz

TS prorok

małżeństwo

TS sakrament

manicheizm

TS gnoza

herezja

Marek Ewangelista

NU *Marek św.*

Marek św. ewangelista

TS Nowy Testament

Marek św.

U Marek Ewangelista

Marek św. ewangelista

U Marek Ewangelista

Maria

U Maryja Matka Jezusa

mariologia

TK Maryja

martyrologia

U martyrologium

martyrologium

[w terminach odrzuconych rzeczownik w liczbie mnogiej, nie mylić z męczeństwem]

NU *martyrologia*

TK męczeństwo

TS liturgia

Maryja Matka Jezusa

NU *Madonna*

Maria

TK mariologia

masoneria

TK wolnomularstwo

Mateusz Apostoł

U Mateusz Ewangelista

Mateusz ewang. św.

U Mateusz Ewangelista

Mateusz Ewangelista

NU *Mateusz Apostoł*

Mateusz ewang. św.

TS apostoł

Nowy Testament

mądrość

TS człowiek

meczet

TS islam

medytacja

NU *medytacje*

TS duchowość

medytacje

U medytacja

Mesjasz

TK Jezus Chrystus

metafizyka

metropolia

TK arcybiskup

męczennicy

U męczennik

męczennik

NU *męczennicy*

TK martyrologium

mężczeństwo

TK martyrologium

TW męczennik

Micheasz

TS prorok

midrasz

NU *midrasze*

TS judaizm

midrasze

U midrasz

miłosierdzie

TS miłość

miłość

NU *miłość chrześcijańska*

TK wiara

nadzieja

TS cnota

miłość chrześcijańska

U miłość

ministranci

U ministrant

ministrant

NU *ministranci*
 TS liturgia

misja

NU *misje*
 TW misjonarz

misje

U misja

misjologia

TK misja

misjonarz

NU *misjonarze*
 TS misja

misjonarze

U misjonarz

mistyka

TS duchowość

mit

TS religia

mnich

NU *mnisi*
zakonnik
 TS zakon

mnisi

U mnich

modernizm (teologia)

TS herezja

modlitwa

TS duchowość

Mojżesz

TS Stary Testament

monarchia

TK król
 ustrój

monaster

U klasztor

monastycyzm

TK zakon
 mnich

monastyr

TK klasztor
 mnich
 zakon

monastyr

U klasztor

monofizytyzm

TK Jezus Chrystus
 TS herezja

monoteizm

TK Bóg

monotelezyzm

TK Jezus Chrystus
 TS herezja

monstrancja

TS liturgia

montanizm

TK herezja

moralność

TK człowiek

Msza Święta

U Eucharystia

mszał

TS liturgia

muzułmanizm

U islam

nabożeństwo

TS liturgia

nadzieja

NU *nadzieja chrześcijańska*

TK wiara
miłość

TS cnota

nadzieja chrześcijańska

U nadzieja

Najświętszy Sakrament

U Eucharystia

namaszczenie chorych

NU *sakrament chorych*
sakrament namaszczenia chorych

ostatnie namaszczenie

TS sakrament

natchnienie biblijne

TK Biblia
kanon

Nauczycielski Urząd Kościoła

U Urząd Nauczycielski Kościoła

nawrócenie

TK grzech
sakrament pokuty i pojednania

nazizm

TK faszyzm

Nehemiasz

TS Stary Testament

nestorianizm

TK herezja
sobór

niebo

TK czyściec

niedziela

TK Jezus Chrystus
zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa
TS liturgia

Niepokalane Poczęcie

NU *Niepokalane Poczęcie Najświętszej Maryi Panny*
Niepokalane Poczęcie NMP

TK Maryja

Niepokalane Poczęcie Najświętszej Maryi Panny

U Niepokalane Poczęcie

Niepokalane Poczęcie NMP

U Niepokalane Poczęcie

nieszpory

TK jutrznia

TS liturgia godzin

niewolnictwo

TK ustrój

nowenna

TK akatyst

litania

TS liturgia

nowicjat

TS zakon

Nowy Testament

TS Biblia

nuncjatura

NU *nuncjatura apostolska*

nuncjatura apostolska

U nuncjatura

nuncjusz

TK nuncjatura

dyplomacja

papież

Stolica Apostolska

objawienia prywatne

[należy ten termin odróżnić od objawienia]

objawienie

[należy ten termin odróżnić od objawień prywatnych]

TK Bóg

obmycie

U ablucja

obmycie rytualne

U ablucja

obrządek

TS liturgia

Odkupiciel

U Jezus Chrystus

odkupienie

TK Jezus Chrystus

odpust

TK grzech

sakrament pokuty i pojednania

ofiara

TK Jezus Chrystus

Ojcowie Apostolscy

TK Ojcowie Kościoła

Ojcowie Kościoła

ołtarz

TK kościół

TS liturgia

opactwa

U opactwo

opactwo

NU *opactwa*
TK opat
TS zakon

pewnej kategorii bytów, a nie o konkretne uszczegółowienie np. człowieka, czy Boga]

TK człowiek
Bóg

opactwo (budynek)

TK klasztor
mnich

ostatnie namaszczenie

U namaszczenie chorych

opactwo (wspólnota)

TK zakon
opat

palimpsest

NU *palimpsesty*

palimpsesty

U palimpsest

opat

TK opactwo
TS zakon

Pan Bóg

U Bóg

Opatrzność Boska

U Opatrzność Boża

panteon

TS religia

Opatrzność Boża

NU *Opatrzność Boska*
TK Bóg

papiestwo

TK papież
Stolica Apostolska

opętanie

TK Szatan

papież

NU *papieże*

ordynariusz

TK biskup
diecezja

papieże

U papież

ordynariusz

U biskup

parafia

NU *parafie*
TK proboszcz

osoba

[w definicji powinno chodzić o kategorię abstrakcyjną, odnoszącą się do

parafie

U parafia

paraklet

TK Duch Święty

[odróżnić od patriarchatu jako urzędu]

TK matriarchat

TS etnografia

parlamentTK ustrój
sejm
senat*patriarchowi*

U patriarcha [funkcja społ.]

parlamentaryzmTK ustrój
państwo**patrologia**[termin należy odróżnić od terminu
o innym zakresie - patrystyki]NU *patrystyka*

TK Ojcowie Kościoła

Ojcowie Apostolscy

paruzja

TK Jezus Chrystus

patron

TS święty

PaschaTK Jezus Chrystus
żydzi*patrystyka*

U patrologia

pasterkaTK Boże Narodzenie
TS liturgia**patrystyka**

TS historia Kościoła

patriarcha [funkcja społ.]NU *patriarchowi***Paweł Apostoł**NU *Paweł z Tarsu*

TS Nowy Testament

patriarcha (urząd)TK biskup
prawosławie
diecezja*Paweł z Tarsu*

U Paweł Apostoł

patriarchat (urząd)[termin odróżnić od patriarchatu
jako rodowego ustroju społecznego]
TS prawo kanoniczne**pelagianizm**

TS herezja

piekło

U potępienie

patriarchat [ustrój społ.]**pielgrzym**

TS religia

pielgrzymka [osoby]

TK kult
pielgrzym

pielgrzymka [wędrowka]

TK pielgrzym
sanktuarium

TS religia

Pierwszy List św. Pawła do Koryntian

U List do Koryntian 1

Pięcioksiąg

TS Stary Testament

Piotr Apostoł

TS apostoł

Pismo Święte

U Biblia

pleban

U proboszcz

pneumatologia

TK Duch Święty

pogaństwo

TS religia

pogrzeb

TK śmierć

TS liturgia

pojednanie

TK Jezus Chrystus

pokusa

TK grzech
Szatan

pokuta

TK grzech
człowiek

pontyfikat

TS liturgia

pontyfikat

TK papież

poronienie sztuczne

U aborcja

postuga chrześcijańska

U diakonia

postuga duszpasterska Kościoła

U duszpasterstwo

post

TK asceza
TS kult

poświęcenie

TK błogosławieństwo
TS liturgia

potępienie

NU *piekło*
TK niebo

powołanie

TK duchowny

prałat

prawo kanoniczne

NU *prawo kościelne*

prawo kościelne

U prawo kanoniczne

prawosławie

TK schizma
chrześcijaństwo

predestynacja

U przeznaczenie

preegzystencjalizm

TS herezja

prefacja

NU *prefacje*
TS Eucharystia

prefacje

U prefacja

prefekt

TK duchowny

prezbiter

NU *prezbiterzy*
TK duchowny

prezbiterzy

U prezbiter

proboszcz

NU *pleban*
TK duchowny
parafia

procesja

TS liturgia

profesja zakonna

U śluby zakonne

profetyzm

TW prorok

prorocy

U prorok

prorok

NU *prorocy*
TS profetyzm

protestantyzm

TK kościół
TW kalwinizm
luteranizm
anglikanizm

Protoizajasz

TS prorok

provincia

TK administracja

prymas

TK biskup
metropolia

prymicja

NU *prymicje*
TK sakrament kapłaństwa

prymicje

U prymicja

przebaczenie

- NU *przebaczenie grzechów*
- TK grzech
- Jezus Chrystus

przebaczenie grzechów

- U przebaczenie

przeistoczenie

- NU *konsekracja*
- TK transsubstancjacja
- TS Eucharystia

przeznaczenie

- NU *predestynacja*
- TK człowiek

przykazania Boże

- U dekalog

przykazania Boże

- TK dekalog
- TS Stary Testament

przymierze

- TK Bóg
- judaizm
- chrześcijaństwo
- człowiek

psalmy

- U Księga Psalmów

pustelnia

- TK pustelnik
- TS zakon

pustelnik

- TS zakon
- pustelnia

rabin

- NU *rabini*
- TS judaizm

rabini

- U rabin

racjonalizm

radę ewangeliczne

- TK śluby zakonne
- TS duchowość

raj

- [odróżnić od nieba]
- TS człowiek

reforma

- TK sobór
- reformacja

reformacja

- TK kontrreformacja
- TW luteranizm
- kalwinizm
- hugenoci

reguła

- NU *konstytucje zakonne*
- konstytucje zgromadzeń zakonnych*
- TK zakonnik
- administracja
- TS zakon

reinkarnacja

TK człowiek

rekolekcje

TK nawrócenie
adwent
Wielki Post
TS duchowość

religiologia

U religioznawstwo

religioznawstwo

NU *religiologia*

relikwia

TK święty
błogosławiony
kult

relikwie

TK święty
błogosławiony

rewolucja

TK ustrój
państwo

reżim

TK ustrój
władza

rok kościelny

U rok liturgiczny

rok liturgiczny

NU *rok kościelny*
TS liturgia

TW Adwent

Wielki Post

Boże Narodzenie

Wielkanoc

Okres zwykły w ciągu roku

różaniec

TS liturgia

rytuał

TS liturgia

sacrum i profanum

TS religia

saduceusze

TS judaizm

sakralizacja

TK sacrum i profanum

sakrament

TS sakramentologia

sakrament bierzmowania

U bierzmowanie

sakrament chorych

U namaszczenie chorych

sakrament chrztu

U chrzest

sakrament Eucharystii

U Eucharystia

sakrament kapłaństwa

NU *święcenia*

TK prezbiter
biskup
prymicje
diakon
TS sakrament

sakrament małżeństwa

TS sakrament

sakrament namaszczenia chorych

U namaszczenie chorych

sakrament pojednania

U sakrament pokuty i pojednania

sakrament pokuty

U sakrament pokuty i pojednania

sakrament pokuty i pojednania

NU *sakrament pojednania*
sakrament pokuty
spowiedź

TS sakrament

sakramentalia

[wybrano liczbę mnogą terminu, ponieważ jest powszechnie używana]

TK sakrament

sakramentarz

TS liturgia

sakramentologia

Samuel

TS postacie biblijne

sanktuarium

TK kościół
kult

Saul

TS postacie biblijne

schizma

TK herezja

scholastyka

TS teologia

sejm

TK parlamentaryzm
senat
ustrój

sekty

TK herezja

sekularyzacja

U laicyzacja

seminaria

U seminarium

seminarium

NU *seminaria*
TW kleryk

seminarium duchowne

TK duchowieństwo
alumn
kleryk

senat

TK sejm
parlamentaryzm
ustrój

Septuaginta

TK Biblia

skład apostolski

U symbol wiary

sługa boży

TK święty

sobór

TK papież
biskup
episkopat

sodalicja

TK ruchy kościelne

Sofoniasz

TS prorok

soteriologia

TK Jezus Chrystus

spowiednik

TK sakrament pokuty i pojednania

spowiedź

U sakrament pokuty i pojednania

Stary Testament

statut

TK prawo
dekret

stworzenie

TK Bóg
człowiek

Stwórca

[terminem tym mogą być w pewnych przypadkach (np. religiach niechrześcijańskich) nazwane inne osoby niż Bóg]

stygmaty

[l.mn. jest bardziej przyjęta w j.polskim]

TK święty

symbol apostolski

U symbol wiary

symbol wiary

NU *skład apostolski*
symbol apostolski
wyznanie wiary

TK Credo

Syn Boży

U Jezus Chrystus

synagoga

TS judaizm

syndonologia

synod

NU *zgromadzenie biskupów*

TK sobór
papież

biskup

synopsa

NU *synopsa biblijna*

TK Biblia

synopsa biblijna

U synopsa

synoptyczne Ewangelie

TK Biblia

TS Nowy Testament

Syrach

NU *Syracydes*

TS Stary Testament

Syracydes

U Syrach

Szatan

[wybrano termin, który jest nazwą własną, dlatego pisany dużą literą]

NU *diabel*

TS duchy

ślub

U śluby zakonne

śluby zakonne

[nie używać do oznaczenia sakramentu małżeństwa]

NU *ślub*

profesja zakonna

TK zakon

rady ewangeliczne

śmierć

TK człowiek

pogrzeb

TS życie

świętynia

święcenia

U sakrament kapłaństwa

święto

TS liturgia

święty

TS człowiek

Talmud

TS judaizm

targum

TS judaizm

teizm

TK Bóg

teodycea

TK Bóg

teofania

TK Bóg

objawienie

TS religia

teologia

teologia apofatyczna

U apofatyczna teologia

teologia biblijna

NU *biblijna teologia*
TK biblia

teologia dogmatyczna

teologia duchowości

[należy odróżnić od teologii życia wewnętrznego, której przedmiotem są wnioski wynikające z teologii (dogmatycznej, moralnej itd.), jakie można zastosować w życiu duchowym]

TK duchowość

teologia ekumeniczna

U ekumenizm

teologia ekumenizmu

U ekumenizm

teologia fundamentalna

[należy odróżnić termin od apologetyki]

TK objawienie

teologia moralna

TK człowiek

teologia negatywna

U apofatyczna teologia

teologia pastoralna

TK człowiek

teologia życia wewnętrznego

TK duchowość

tradycja

TK biblia
ojcowie Kościoła

traktat

transcendencja

TK Bóg

transsubstancjacja

TK przeistoczenie
TS Eucharystia

Tritoizajasz

TS prorok

Trójca Święta

TK Bóg

trybunał

TK sąd

Trzeci List św. Jana

U List św. Jana 3

ubóstwo

TK rady ewangeliczne
TS duchowość

unia hipostatyczna

TK Bóg
Jezus Chrystus
monofizytyzm

uniwersytet

TK uczelnia
akademia

uroczystość

TS liturgia

Urząd Kościoła

U Urząd Nauczycielski Kościoła

Urząd Magisterim Kościoła

U Urząd Nauczycielski Kościoła

Urząd Nauczycielski Kościoła

NU *Magisterium Kościoła*

Urząd Magisterim Kościoła

Nauczycielski Urząd Kościoła

Urząd Kościoła

TK kościół

usprawiedliwienie

TK Jezus Chrystus
człowiek

TS soteriologia

wcielenie

TS Jezus Chrystus

wiara

TK nadzieja
miłość

TS cnota

Wieczera Pańska

U Eucharystia

Wielkanoc

TK Pascha

TS liturgia

Wielki Post

TS liturgia

Wielki Tydzień

TK Pascha

TS liturgia

wikariusz

TK proboszcz
biskup

wizytacja

TK biskup
parafia

wniebowstąpienie

Wniebowzięcie Maryi Panny

TS Maryja

wspólnota

TK kościół

Wspólnota Anglikańska

U Anglikańska Wspólnota

Wulgata

TK biblia

wyprawa

wyprawa krzyżowa

TK Islam
zakony rycerskie
krucjata

wyznanie wiary

U symbol wiary

wyzwolenie

TK człowiek
Jezus Chrystus
TS soteriologia

Zachariasz

TS prorok

zadośćuczynienie

TK grzech
Jezus Chrystus

zakon

TK człowiek
śluby zakonne
rady ewangeliczne
TW mnich

zakonnik

U mnich

zasługa

TK człowiek

Zbawiciel

U Jezus Chrystus

Zbawiciel

TK Jezus Chrystus

zbawienie

TK Jezus Chrystus
TW zbawiciel

zbór

U kościół (budynek)

zesełanie Ducha Świętego

TK Duch Święty

zgromadzenie biskupów

U synod

zło

TK człowiek
Szatan

zmartwychwstanie

TK Jezus Chrystus
śmierć

życie

TK człowiek

Żyd

TS judaizm

2. DEFINICJE I UWAGI

abba

wyraz pochodzenia aramejskiego, w żydowskiej literaturze pozabiblijnej ma znaczenie świeckie, w Nowym Testamencie stanowi formułę modlitewną, dziecięcego zwrotu się do Boga (EK, t.1, k.5)

sskfid-1

abiogeneza

proces spontanicznego i bezpośredniego kształtowania się materii żywej ze związków organicznych nieożywionych, w filozofii przyrody okres w dziejach Ziemi, w którym życie organiczne nie stanowiło realnego bytu aktualnego (EK, t.1, k.16)

sskfid-2

ablucja

rytualne obmycie ciała lub jego części, nadto przedmiotów sakralnych (EK, t.1,k.17)
[przyjęto termin obcojęzyczny odrzucając terminy polskie, ponieważ stanowi on nazwę własną czynności obmycia rytualnego]

sskfid-3

aborcja

bezpośrednie przerwanie ciąży, to znaczy zamierzone jako cel lub środek (KKK 2271)

sskfid-4

Absolut

termin filozoficzny, byt doskonały, pierwotny, niezależny, bezwzględny, posiadający rację swojego istnienia w sobie, pełnia bytu (EK, t.1,k.32)

sskfid-620

achemenidzi

dynastia perska (558-330 przed Chrystusem), dzieje achemenidów rozpoczyna wstąpienie na tron 558 prz.Chr. Cyrusa II Wielkiego (EK, t.1, k.56)

sskfid-5

adhortacja

rodzaj dokumentu papieskiego (xpk)

sskfid-6

administracja apostolska

kościelna jednostka organizacyjna podobna do biskupstwa, stanowi rozwiązanie prowizoryczne (EK. t.1,k.90)

sskfid-7

adopcja (teologia)

usynowienie człowieka przez Boga w odróżnieniu od wynikającego z natury synostwa Bożego Jezusa (EK, t.1,k.93)

[nie należy mylić tego terminu z "duchową adopcją"]

sskfid-8

adopcjonizm

ogólna nazwa na określenie wszystkich poglądów, które widziały w Chrystusie tylko człowieka, posiadającego w szczególny sposób Ducha Świętego i "adoptowanego" przez Boga jako Syn (K. Rahner, H. Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, tł. T. Mieszkowski, P. Pachciarek, IW PAX, Warszawa 1987,2)

sskfid-9

adoracja

słowa, gesty lub inne znaki uważane za wyraz czci i szacunku; w sensie religijnym akt czci oddawany bóstwu, osobom przypisującym sobie prerogatywy bóstwa, świętym oraz przedmiotom związanym z bóstwem i ze świętymi (EK, t.1,k.95)

sskfid-10

adwent

w liturgii rzymskiej okres poprzedzający Boże Narodzenie (EK, t.1,k.112)

sskfid-12

adwentyści

nazwa kilku wspólnot wyznaniowych głoszących bliskie przyjście Chrystusa (EK, t.1,k.114)

sskfid-13

adwentyzm

ruch religijny, którego doktryna przypisuje szczególne znaczenie wierze w powtórne przyjście Chrystusa (Religia. Encyklopedia PWN, t.1,s.64)

sskfid-15

afekt

stan uczuciowy o silnym natężeniu (...) w teologii moralnej okoliczność zmniejszająca lub zwiększająca odpowiedzialność moralną; w prawie kanonicznym okoliczność wyłączająca, zmniejszająca lub zwiększająca poczytalność przestępcy (EK, t.1,k.126-128)

sskfid-16

afrochrystianizm

ogólna nazwa wspólnot religijnych Czarnej Afryki, których doktryny wywodzą się z nauk Chrystusa, są jednak zabarwione rodzimą tradycją kuturową i z nią związane (Religia. Encyklopedia PWN, t.1, s.71)

sskfid-17

agapa

wspólny posiłek chrześcijan spożywany na pamiątkę Ostatniej Wieczerzy ... we wczesnym chrześcijaństwie były związane z sakramentem eucharystii, pod koniec II wieku utraciły charakter liturgiczny (Religie. Encyklopedia PWN, t.1, s.86)

sskfid-18

agenda

1. spis i porządek czynności kościelnych; 2. porządek nabożeństwa z wyszczególnieniem części liturgicznych, w tym części zmiennych w trakcie roku kościelnego; 3. księga liturgiczna (Religia. Encyklopedia PWN, t.1,88)

sskfid-19

Aggeusz

żył na przełomie VI i V w. przed Chrystusem, jeden z proroków mniejszych; odegrał wielką rolę w odbudowie świątyni jerozolimskiej (EK, t.1,k.175)

sskfid-229

aggiornamento

termin oznaczający dostosowanie się do aktualnych potrzeb; w odniesieniu do Kościoła katolickiego wszedł w powszechne użycie za pontyfikatu Jan XXIII (EK, t.1, 175)

[termin pokrewny używany zamiennie z terminem głównym]

sskfid-20

agnostycy

osoby opowiadające się za agnostycyzmem (xpk)

sskfid-21

agnostycyzm

stanowisko filozoficzne i teologiczne wykluczające możliwość poznania Absolutu, ograniczające możliwości poznawcze człowieka do zjawisk zmysłowych, negujące częściowo lub całkowicie możliwość poznania obiektywnej rzeczywistości (Religia. Encyklopedia PWN, t.1,s.95)

[termin filozoficzny, ale obecnie używany jest w wielu różnych znaczeniach]

sskfid-22

Agnus Dei

w liturgii rzymskiej tekst błagalny poprzedzający udzielenia komunii św.; wezwaniami Agnus Dei kończą się także litanie; jako modlitewne wezwanie występuje również w liturgii nabożeństwa komunijnego w Kościołach Ewangelickich (Religia. Encyklopedia PWN, t.1,s.96)

sskfid-23

agrafon

słowa przypisywane Jezusowi, których nie ma w Ewangeliach, bądź też występują jako lekcje odosobnione i poświadczane przez nieliczne lub mniej ważne kodeksy (EK, t.1, k.190-191)

sskfid-25

akademia

wyższa uczelnia teologiczna, humanistyczna (EK, t.1, k.209)

sskfid-623

Akadowie

mieszkańcy Akadu - imperium założonego przez Sargona Wielkiego ok. 2350 przed Chrystusem; dla badań biblijnych ważne są zabytki piśmiennictwa sporządzone w języku akadyjskim (xpk)

sskfid-26

akatyś

1. w liturgii bizantyjskiej nabożeństwo złożone z modlitw i pieśni ku czci Chrystusa, Najświętszej Marii Panny i świętych, odmawianych i śpiewanych na stojąco; także święto Zwiastowania; 2. największy zabytek bizantyjskiej liturgii i poezji religijnej, skomponowany w VI w. przez Romana Melodosa ku czci Matki Bożej (Religia. Encyklopedia PWN, t.1,s.113)

[z uwagi na wieloznaczność terminu w zapisach bibliograficznych używać wraz z terminami osób, których dotyczy np. *akatyś* Jezus Chrystus]

sskfid-27

Akcja Katolicka

w znaczeniu ogólnym apostolat świeckich, w ścisłym organizacje katolickie stanowiące formę działania tego apostolatu (EK, t.1,k.227n)

sskfid-28

aklamacje liturgiczne

krótkie formuły, którymi zgromadzenie liturgiczne wielbi Boga lub potwierdza jakąś czynność lub modlitwę liturgiczną celebrans (EK, t.1,k.238)

sskfid-29

akolita

mężczyzna pomagający diakonowi lub kapłanowi w posłudze sprawowania Eucharystii; rozdziela komunie św. oraz wystawia Najświętszy Sakrament w czasie nabożeństwa eucharystycznego (Religia. Encyklopedia PWN, t.1, s.117)

sskfid-30

akomodacja

dostosowanie form przepowiadania Ewangelii oraz naukowej systematyzacji treści objawienia do mentalności odbiorcy w zależności od rozwoju i zmienności prądów umysłowych w różnych czasach i kulturach (EK, t.1,k.241)

sskfid-31

akrostych

słowo, imię, zdanie utworzone z pierwszych sylab (liter) następujących po sobie wierszy lub strof poematu, także utwór wierszowany o takim charakterze (Religia. Encyklopedia PWN, t.1, s.119)

sskfid-32

aksjologia

teoria wartości lub wartościowania (EK t.1,kol.256)

sskfid-33

akty Stolicy Apostolskiej

urzędowe pisma zawierające autorytatywne nauczanie Stolicy Apostolskiej w sprawach wiary, moralności i dyscypliny kościelnej (Religia.Encyklopedia PWN, t.1,s.123)

sskfid-35

alba

szata liturgiczna z białego płótna, sięgająca stóp, przepasana paskiem (EK,t.1,k.291)

sskfid-37

albigensi

odłam katarów działający w Langwedocji od 1 połowy XII w do 1321 r. (Religia. Encyklopedia PWN, t.1 s.134)

sskfid-36

alegoria

motyw lub zespół motywów w utworze literackim lub dziele plastycznym posiadający dwa plany znaczeniowe - pierwszy, ukazany wprost, w postaci konkretnych obrazów, i drugi, o charakterze uniwersalnym, domyślnym, ale wyraźnie sugerowanym przez autora (Religia. Encyklopedia PWN, t.1,s.138)

sskfid-38

aleksandryjska liturgia

ryt sprawowania Eucharystii ukształtowany w gminie aleksandryjskiej w pierwszych trzech wiekach odtworzony głównie na podstawie pism Klemensa Aleksandryjskiego, Orygenesusa oraz Dionizego Wielkiego (EK, t.1, k.347)

sskfid-40

aleksandryjska szkoła egzegetyczna

kierunek naukowy reprezentowany przez egzegetów Aleksandrii w II-IV w.; opierał się on na przekonaniu, że nie można poprzestać na dosłownym rozumieniu tekstu, gdyż zawiera on sens głębszy, odmienny od wyrazowego (EK, t.1,k.347n)

sskfid-39

Alfa i Omega

pierwsza i ostatnia litera alfabetu greckiego, pochodzący z tekstów Apokalipsy św. Jana religijny symbol Boga jako przyczyny i ostatecznego celu wszechrzeczy, a także Chrystusa, który nazwał siebie mianem Pierwszego i Ostatniego (Religia. Encyklopedia PWN, t.1,s.151)

sskfid-41

Allah

nazwa jedyne Boga w islamie (Religia. Encyklopedia PWN, t.1,159)

sskfid-42

alleluja

radosne wezwanie do sławienia Boga; w Starym Testamencie; w liturgii; w muzyce religijnej (Ek, t.1, k.377n)

sskfid-44

allokucja

uroczyste przemówienie papieża wygłoszone do kardynałów na konsystorzu tajnym, do innych osób podczas audiencji lub do wiernych w czasie uroczystości kościelnych; w allokucji papież przedstawia aktualną naukę lub stanowisko Kościoła (Religia. Encyklopedia PWN, t.1, s.161)

sskfid-45

altruizm

termin na oznaczenie bezinteresownego dążenia woli skierowanej na dobro drugih (EK, t.1, k.393)

sskfid-46

alumn

uczeń lub student seminarium duchownego (EK, t.1,k.394)

sskfid-47

ambasada

przedstawicielstwo dyplomatyczne najwyższego stopnia przy obcym rządzie (MSJP, s.10)

sskfid-624

ambona

kazalnica, podest ustawiony w nawie kościoła nad podłogą, jako miejsce do wygłaszania kazań (EK, t.1, k.407)

sskfid-48

amen

formuła uroczystego potwierdzenia; w Piśmie św.; w liturgii (EK, t.1, k. 418)

sskfid-49

amfiktionia

związek jednostek etnicznych lub politycznych utworzony dla celów religijnych (Religia. Encyklopedia PWN, t.1, s.190)

sskfid-50

Ammonici

plemię aramejskie, wg Biblii wywodzące się od Lota, prawdopodobnie od XII w. zamieszkiwali tereny na wschód od Jordanu (Religia. Encyklopedia PWN, t.1, s.193)

sskfid-51

Amoryci

lud semicki, który na przełomie III i II tysiąclecia przed Chrystusem opanował Mezopotamię i założył w niej szereg państw, zjednoczonych ok. 1750 r. przez Hammurabiego. [Ta definicja została zmieniona w stosunku do oryginału] ((por.) Religia. Encyklopedia PWN, t.1, s.194)

sskfid-52

Amos

żył w VIII w. przed Chrystusem; najstarszy z proroków mniejszych (EK, t.1,k.465)

sskfid-53

amulet

magiczny przedmiot, środek ochronny mający chronić jego nosiciela lub użytkownika przed wrogimi mocami (Religia. Encyklopedia PWN, t.1,s.196)

sskfid-54

anabaptyści

1. we wczesnym chrześcijaństwie nazwa donatystów (...) 2. wspólna nazwa powstałych w XVI w. protestanckich grup wyznaniowych negujących ważność chrztu niemowląt i praktykujących chrzest dorosłych (Religia. Encyklopedia PWN, t.1,s.199)

sskfid-55

anachoreci

pustelnicy żyjący w odosobnieniu, oddający się ascezie i modlitwie (Religia. Encyklopedia PWN, t.1,s.199)

sskfid-56

anafora

w sensie właściwym wielka modlitwa eucharystyczna; w sensie zawężonym dary ofiarne, welon do ich nakrywania, obrzęd przynoszenia darów ofiarnych (EK, t.1,k.475)

sskfid-57

analiza narratywna

jedna z metod badań literackich używanych w bibliistyce (xpk)

sskfid-58

analogia

podobieństwo, zwłaszcza oparte na odpowiedności relacji, upodobnienie przez porcję (EK, t.1,k.491)

sskfid-59

anamneza

modlitwa wspominająca zbawcze dzieła Chrystusa, mękę, śmierć, zmartwychwstanie i wniebowstąpienie (Religia. Encyklopedia PWN, t.1,s.208)

sskfid-60

angelologia

dział teologii systematycznej, której przedmiot stanowią aniołowie (EK,t.1,k.549)

sskfid-61

anglikanie

wyznawcy anglikanizmu (xpk)

sskfid-62

anglikanizm

określenie całokształtu doktryny i praktyki religijnej właściwej wspólnocie chrześcijan uznającej duchowe zwierzchnictwo arcybiskupa Canterbury (Religia. Encyklopedia PWN, t.1,s.231)

sskfid-63

Anglikańska Wspólnota

związek autonomicznych Kościołów uznających duchowy prymat arcybiskupa Canterbury (Religia. Encyklopedia PWN, t.1,s.233)

anioł

[termin Kościół Anglikański określa oficjalny, państwowy kościół Anglii i jako termin węższy został odrzucony]

sskfid-64

anioł

istota duchowa, w hierarchii bytów zajmująca miejsce między Bogiem a ludźmi (EK,t.1,k.605)

sskfid-67

Anioł Pański (modlitwa)

modlitwa odmawiana 3 razy dziennie dla uwielbienia wcielenia Jezusa Chrystusa i oddania czci Najświętszej Marii Pannie (Religia. Encyklopedia PWN,t.1,s.242)

sskfid-65

Anioł Stróż

anioł dany przez Boga każdemu człowiekowi; ma służyć mu na drodze życia i pomagać w dążeniu do zbawienia (Religia. Encyklopedia PWN, t.1,s.242)

sskfid-66

annaty

opłaty składane corocznie do skarbu papieskiego przez duchownych otrzymujących beneficja od Stolicy Apostolskiej (Religia. Encyklopedia PWN,t.1,s.244)

sskfid-68

antiocheńska szkoła egzegetyczna

nazwa zapoczątkowanego ok.280 przez Lukina z Samosat kierunku i metody badań egzegetycznych (...) oparta się na sensie wyrazowym i historycznym (EK,t.1,k.647)

sskfid-72

antropocentryzm

pogląd uznający człowieka za centrum całej rzeczywistości (Religia. Encyklopedia PWN,t.1,256)

sskfid-71

antropologia

nauka o człowieku (xpk)

sskfid-70

antropomorfizm

1. przypisywanie cech ludzkich przyrodzie żywej lub martwej 2. przypisywanie Bogu (bóstwu) cech fizycznych bądź psychicznych właściwych człowiekowi (Religia. Encyklopedia PWN,t.1,s.261)

sskfid-69

Antychryst

przeciwnik Mesjasza, jednostkowe lub zbiorowe określenie sił przeciwnych Chrystusowi (EK,t.1.k.708)

sskfid-73

antyfona

krótki refren używany w liturgii (Religia. Encyklopedia PWN, t.1,s.264)

sskfid-74

antyfonarze

księga liturgiczna Kościoła łacińskiego zawierająca początkowo antyfony mszalne i oficjum brewiarzowe, a od ok.XI w. teksty i melodie antyfon i responsoriów oficjum brewiarzowego (EK,t.1,k.711)

sskfid-75

antyklerykalizm

dążenie do ograniczenia wpływów kleru w życiu społecznym i politycznym (EK, t.1, k.715)

sskfid-625

antypapież

osoba nieprawnie obrana papieżem w czasie wakansu Stolicy Apostolskiej lub za życia legalnego papieża (EK, t.1,k.727)

sskfid-76

antysemityzm

termin, za pomocą którego określa się najczęściej wszystkie wrogie postawy i czyny wrogie wobec Żydów (Religia. Encyklopedia PWN,t.1,s.269)

sskfid-77

apofatyczna teologia

teologia stosująca w poznaniu Boga metodę negacji (...) wychodząc z założenia, że natura Boga i tajemnice wiary są niepoznawalne na drodze czysto rozumowej (EK,t.1,k.745)

sskfid-78

apoftegmat

zbiór sentencji słynnych mnichów, ascetów, opis ich czynów, przykłady chrześcijańskiej postawy (Religia. Encyklopedia PWN, t.1,s.279)

sskfid-79

apokaliptyka

gatunek literacki popularny w literaturze judaistycznej i wczesnochrześcijańskiej (...) odwołujący się do objawienia Bożego dotyczącego końca historii i świata (Religia. Encyklopedia PWN,t.1,s.281)

sskfid-80

apokatastaza

w teologii katolickiej przywrócenie całego stworzenia do jedności z Bogiem oraz ostateczne zwycięstwo dobra w całym wszechświecie (EK,t.1,k.755)

sskfid-81

apokryf

starożytne pisma żydowskie i wczesnochrześcijańskie, księgi ukryte, przeznaczone dla wtajemniczonych, które z względu na tytuł lub tematykę upodabniają się do ksiąg biblijnych, ale nie zostały uznane przez Kościół za natchnione i kanoniczne (Religia. Encyklopedia PWN,t.1,s.284)

sskfid-82

apolinaryzm

doktryna chrystologiczna Apolinarego z Laodycei (...), głosił, że w Chrystusie duch został zastąpiony przez boski Logos, w konsekwencji zanegował istnienie ludzkiej

natury Chrystusa (Religia. Encyklopedia PWN, t.1,s.294)

sskfid-83

apologeci

pisarze II-IV w, którzy podjęli obronę chrześcijaństwa wobec pogaństwa i judaizmu (EK, t.1,k.776)

sskfid-84

apologetyka

nazwa działu teologii zajmującego się obroną prawd wiary, uzasadnianiem prawdziwości twierdzeń religii i słuszności jej roszczeń (Religia. Encyklopedia PWN,t.1,s.296)

sskfid-85

apostata

człowiek dopuszczający się apostazji (xpk)

sskfid-86

apostazja

odstępstwo od istotnych prawd wiary (Religia. Encyklopedia PWN,t.1,s.297)

sskfid-87

apostolat

uczestnictwo w boskim posłannictwie Chrystusa, mające na celu przekazanie człowiekowi egzystencji nadprzyrodzonej (EK, t.1.k.797)

sskfid-88

apostoł

w ewangeliach wybrani uczniowie Jezusa, świadkowie Jego życia i zmartwychwstania (Religia. Encyklopedia PWN,t.1,300)

sskfid-90

apropriacja

w teologii przypisywanie cechy właściwej wszystkim trzem osobom Trójcy Świętej tylko jednej z nich (Religia. Encyklopedia PWN,t.1,s.302)

sskfid-91

Aramejczycy

grupa plemion semickich, które ok. 2 tysiąclecia przed Chrystusem zamieszkiwały tereny nad środkowym Eufratem (EK,t.1,k.859)

sskfid-92

archetyp

określenie wzorca psychicznego (...) obecnie funkcjonuje przede wszystkim w psychologii (...) a także w koncepcjach religioznawczych o orientacji fenomenologicznej (Religia. Encyklopedia PWN,t.1,s.317)

sskfid-93

archidiakoniat

urząd i jednostka terytorialna dawnej administracji diecezjalnej, na czele której stał archidiakon (EK,t.1,k.869)

sskfid-94

archidiecezja

jednostka terytorialna wyższej administracji kościelnej, geneza niejasna w związku z niesprecyzowanym określeniem i zamiennym używaniem pojęć arcybiskup i metropolita oraz archidiecezja i metropolia (EK,t.1,k.873-874)

sskfid-95

archiprezbiter

kapłan obdarzony godnością zastępcy biskupa w wykonywaniu funkcji liturgicznej, godność w kapitule (EK, t.1, k.875)

sskfid-626

arcybiskup

tytuł biskupa zarządzającego archidiecezją lub metropolią (Religia. Encyklopedia PWN,t.1,s.320)

sskfid-96

arcybractwo

bractwo dysponujące specjalnymi przywilejami i odpustami oraz prawem agregowania i zakładania innych bractw (Religia. Encyklopedia PWN,t.1,s.320)

sskfid-97

arcykapłan

zwierzchni urząd kapłański nad świątynią i kultem, istniał w judaizmie (...) oraz w religiach hellenistycznych (...) Ojcowie Kościoła wspominają o arcykapłaństwie Jezusa (Religia. Encyklopedia PWN,t.1,s.321)

sskfid-98

arianizm

nauka teologiczna Ariusza dotycząca natury związku Ojca i Syna w chrześcijańskiej doktrynie o Trójcy Świętej (Religia. Encyklopedia PWN,t.1,s.327)

sskfid-99

Arka Noego

wg Rdz 6,14-8,19 drewniany dom przystosowany do pływania po wodach potopu (EK,.t.1,k.921)

sskfid-100

Arka Przymierza

przenośna zdobiona skrzynia będąca jednym z głównych kultowych sprzętów starożytnych Izraelitów (Religia. Encyklopedia PWN,t.1,s.330)

sskfid-101

ars moriendi

zbiór rozważań, wskazówek i napomnień służących przygotowaniu się człowieka na przyjęcie śmierci (Religia. Encyklopedia PWN,t.1,s.340)

sskfid-102

asceta

człowiek uprawiający ascezę z racji religijno-moralnych (EK,t.,k.974)

sskfid-103

ascetyka

dział teologii zajmujący się kształtowaniem duchowej postawy chrześcijanina (EK,t.1,k.975)

sskfid-104

asceza

zobowiązania i praktyki dobrowolnego wyrzeczenia się pewnych dóbr, wartości, rodzajów aktywności życiowej oraz podmiotowe ograniczenie lub modyfikowanie sposobów bycia, nakierowane na cel religijny (Religia. Encyklopedia PWN,t.1,s.353)

sskfid-105

asymilacja

przyswajanie nowych treści i włączanie ich w posiadany system wiedzy (EK, t.1, k.1016)

sskfid-627

Asyryjczycy

plemię semickie, które prawdopodobnie w początkach II tysiąclecia przed Chrystusem osiedliło się między Tygrysem a jego lewymi dopływami Wielkim i Małym Zabem (EK,t.1,k.1019)

sskfid-106

ateizm

poglądy teoretyczne lub postawy praktyczne, negujące istnienie Boga (Religia. Encyklopedia PWN,t.1,s.379)

sskfid-107

autokefalia

forma ustrojowa w Kościele prawosławnym, polegająca na samodzielności i odrębności Kościołów krajowych (Religia. Encyklopedia PWN,t.1,s.415)

sskfid-108

Baal

bóstwo semickie, którego kult rozpowszechniony był zwłaszcza u zachodnich semitów od północnego Libanu aż do Egiptu (EK,t.1,k.1227)

sskfid-109

Badacze Pisma Świętego

nazwa wspólnot religijnych powstałych na gruncie protestantyzmu, nawiązujących do tradycji antytrynitaryzmu, millenaryzmu i adwentystów (Religia. Encyklopedia PWN, t.1, s.456)

sskfid-110

bahaizm

religia powstała na gruncie islamu szyickiego, z wyraźnymi elementami religii mono-teistycznych, wywodząca się bezpośrednio z babilonu (Religia. Encyklopedia PWN, t.1,s.459)

sskfid-111

bajanizm

kierunek w teologii stanowiący próbę pogodzenia protestanckiej doktryny o łasce z augustynizmem (Religia. Encyklopedia PWN, t.1,s.469)

sskfid-112

Balaam

w Lb 22,5-24,25 wieszcz pogański, syn Beora z Pator, wezwany przez Balaka, króla Moabu, aby (...) pomógł mu w walce z Izraelitami (EK,t.1,k.1272)

sskfid-113

banicja

zmuszenie osoby do stałego opuszczenia miejsca pobytu ((xms))

sskfid-628

baptysterium

miejsce służące do udzielania chrztu (EK, t.1, k.1308)

sskfid-629

baptyści

wyznawcy baptyzmu (Religia. Encyklopedia PWN, t.1,s.476)

sskfid-114

baptyzm

wyznanie protestanckie powstałe w łonie reformacji angielskiej (...) zakwestionował (...) chrzest niemowląt, zespolenie Kościoła z państwem i przymus religijny (Religia. Encyklopedia PWN, t.1,s.476)

sskfid-115

Baranek Boży (modlitwa)

określenie Jezusa jako ofiary za grzechy ludzi (Religia. Encyklopedia PWN, t.1,s.481)

sskfid-116

Bartłomiej

jeden z dwunastu apostołów, czasem utożsamiany z Natanaelem (Religia. Encyklopedia PWN, t.1,s.492)

sskfid-117

Baruch

żył na przełomie VII i VI w. przed Chrystusem, syn Neriasza, towarzysz i sekretarz proroka Jeremiasza (Religia. Encyklopedia PWN, t.1,s.494)

sskfid-118

bazylika

sakralna budowla halowa, podzielona rządami kolumn (EK, t.2, k.149)

sskfid-630

beatyfikacja

akt uznania zmarłej osoby za błogosławioną oraz wyrażenie zgody na jej publiczny kult (Religia. Encyklopedia PWN, t.1,s.513)

sskfid-119

Benedictus (modlitwa)

pieśń dziękczynna przypisywana Zachariaszowi, który miał ją zaintonować z okazji narodzin syna, Jana Chrzciciela, w liturgii katolickiej jest stałym elementem jutrzni (Religia. Encyklopedia PWN, t.2,s.10)

sskfid-120

beneficjum

w prawie kanonicznym urząd kościelny z własnym uposażeniem (EK,t.2,k.262)

sskfid-122

Biblia

zbiór ksiąg świętych w judaizmie i chrześcijaństwie (Religia. Encyklopedia PWN, t.2,s.71)

sskfid-124

bibliistyka

ogół dyscyplin naukowych służących poprawnemu odczytaniu Biblii (Religia. Encyklopedia PWN, t.2,s.99)

sskfid-123

bierzmowanie

jest to sakrament umocnienia w wierze (Słownik Teologiczny, red. A. Zubierbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998,s.61)

sskfid-594

bioetyka

wiedza normatywna obejmująca problematykę moralną, wynikającą ze struktur związanych z rozwojem nauk biomedycznych (EK,t.2,k.568)

sskfid-125

biskup

najwyższy święceniami członek hierarchii kościelnej lub urząd kościelny (EK,t.2,k.587)

sskfid-126

bluźnierstwo

dobrowolne i świadome znieważanie słowami, myślami lub czynami Boga i świętych oraz przedmiotów kultu (Religia. Encyklopedia PWN, t.2,s.147)

sskfid-127

błogosławieństwo

życzenie lub uzyskanie specjalnej przychylności Bożej dla jednostki lub wspólnoty poprzez odpowiednie słowa lub symboliczne gesty sakralne (EK,t.2,k.682)

sskfid-129

błogosławiony

człowiek, którego w procesie beatyfikacyjnym uznano za zaliczonego do grona przebywających w niebie (xpk)

sskfid-128

bogomili

uczestnicy ruchu religijno-społecznego, zapoczątkowanego w X w. przez Słowian bułgarskich (...) głosili dualizm ducha i materii, uważali, że Bóg miał dwóch synów Logosa (Chrystusa) i zbuntowanego przeciw Ojcu Satanaela, twórcy widzialnego świata (Religia. Encyklopedia PWN, t.2,s.165)

sskfid-130

Bogurodzica (pieśń)

najdawniejsza zachowana polska pieśń religijna (Religia. Encyklopedia PWN, t.2,s.167)

sskfid-131

bojaźń Boża

lęk budzący się w człowieku pod wpływem wielkości, świętości i majestatu Boga (EK, t.2,k.740)

sskfid-132

Bóg

ponadziemska istota osobowa lub personifikowana, będąca racją egzystencji całej rzeczywistości kosmicznej, a przede wszystkim celem życia człowieka, niemal we wszystkich religiach stanowi przedmiot wierzeń i kultu (EK t.2,k.885)

sskfid-133

bractwo

świeckie zrzeszenie wiernych w kościele katolickim i prawosławnym (xpk)

sskfid-134

bractwo kościelne

zrzeszenie religijne erygowane dekretem przez władzę kościelną i pozostające pod jej zwierzchnością (EK, t.2, k.1013)

sskfid-632

brewe

urzędowe pismo papieskie, mniej uroczyste niż bulla, zawierająca dekrety, zarządzenia (EK, t.2, k.1064)

sskfid-633

brewiarz

księga liturgiczna Kościoła rzymskiego, zawierająca teksty modlitw godzin kanonicznych (EK, t.2,k.1064)

sskfid-135

bullla

uroczyste pismo papieskie w języku łacińskim sporządzone na pergaminie i zaopatrzone w pieczęć (EK, t.2,k.1192)

sskfid-136

byt (ontologia)

w znaczeniu potocznym - coś co jest (...) w metafizyce - każda treść istniejąca, ujęta w aspekcie istnienia (EK, t.2,k.1250)

sskfid-137

Całun Turyński

białe lniane płótno o wymiarach 4,36x1,10m, na którym jest widoczne tajemnicze podwójne odbicie ciała mężczyzny, nauka stara się odpowiedzieć na pytanie, czy jest to płótno grobowe Jezusa (Religia. Encyklopedia PWN, t.2,326)

sskfid-138

celebra

obrzędy liturgiczne lub ich sprawowanie (EK, t.2,k.1389)

sskfid-139

celebrans

duchowny sprawujący liturgię na mocy święceń kapłańskich (EK, t.2,k.1389)

sskfid-140

celibat

stan beżeństwa obierany w duchu wiary zazwyczaj jako zobowiązanie, związane ze ślubem czystości lub święceniemi wyższymi (EK, t.2,k.1395)

sskfid-141

cenobici

postelnicy uprawiający życie zakonne polegające na wspólnym zamieszkiwaniu, pracy i modlitwie pod kierownictwem opata (Religia. Encyklopedia PWN, t.2,s.391)

sskfid-142

cenzura kościelna

urzędowa kontrola pism lub książek pod względem ich zgodności z zasadami wiary i moralności (EK, t.3,k.2)

sskfid-143

ceremoniał

księga z przepisami uroczystego (z asystą) sprawowania liturgii w Kościele rzymskokatolickim (EK, t.3,k.7)

sskfid-144

ceremoniarz

duchowny lub świecki (...) kierujący sprawowaniem liturgii w Kościele rzymskokatolickim (EK,t.3,k.9)

sskfid-145

cerkiew

nazwa świątyni w Kościołach prawosławnym i unickim (EK, t.3,k.11)

sskfid-146

ceroferariusz

należąca do asysty osoba duchowna (najczęściej akolita) lub świecka nosząca podczas uroczystego sprawowania liturgii zapalone świeczniki (EK,t.3,k.398)

sskfid-147

cesarstwo

forma ustroju zapoczątkowana w starożytnym państwie rzymskim przez Augusta Oktawiana (EK, t.3, k.26)

sskfid-634

cezaropapizm

ideologia głosząca zwierzchność państwa nad Kościołem lub ingerencję władcy w wewnętrzne sprawy kościelne (EK, t.3, k.41)

sskfid-635

charytologia

pojęcie stosowane w teologii na określenie nauki o łasce Boga i Jego woli swoistego usynowienia człowieka (Religia. Encyklopedia PWN, t.2,s.416)

sskfid-148

charyzmat

dar nadprzyrodzony, którego Chrystus uwielbiony udziela wiernym przez Ducha Świętego w celu wypełnienia określonej służby we wspólnocie Ludu Bożego (EK,t.3,k.92)

sskfid-149

charyzmatyk

osoba posiadająca dary Ducha Świętego, także przywódca religijny mający świadomość posiadania charyzmatu (Religia. Encyklopedia PWN, t.2,s.419)

sskfid-150

chasydyzm

nazwa 3 religijnych ruchów pietystycznych w judaizmie (Religia. Encyklopedia PWN, t.2,s.419)

sskfid-151

chiliasm

pogląd eschatologiczny, że bezpośrednio przed końcem świata nastąpi tysiącletnie królowanie sprawiedliwych (EK, t.3, k.156)

sskfid-636

chorał gregoriański

własny śpiew liturgii rzymskiej Kościoła katolickiego; o jego specyfice stanowią jednogłosowość, diatonika, opracie na skalach kościelnych, ścisły związek z liturgią, posługiwanie się językiem łacińskim oraz swobodna rytmika (Religia. Encyklopedia PWN, t.2,s.450)

sskfid-152

chrystologia

dział teologii chrześcijańskiej zajmujący się osobą Jezusa Chrystusa (Religia. Encyklopedia PWN, t.2,s.465)

sskfid-155

chrzcielnica

zbiornik na wodę święconą przeznaczoną do udzielania sakramentu chrztu (Religia. Encyklopedia PWN, t.2,s.471)

sskfid-156

chrzest

sakrament chrześcijańskiej inicjacji włączający człowieka do wspólnoty Ludu Bożego Nowego Przymierza przez obrzęd obmycia wodą w imię Trójcy Świętej (EK,t.3,k.352)

sskfid-157

chrześcijanie

nazwa wyznawców Jezusa Chrystusa (EK,t.3,s.378)

sskfid-158

chrześcijaństwo

religia monoteistyczna i uniwersalna, powstała w I w., której istotą jest wiara w Jezusa Chrystusa (Religia. Encyklopedia PWN, t.2,s.484)

chwała Boża

sskfid-159

majestat Boga, czyli uwidoczniła w dziele stworzenia jego potęga i okazałość, a w dziele zbawienia jego świętość (EK,t.3,k.429)

cierpienie

sskfid-160

reakcja psychiki na zło fizyczne, psychiczne lub moralna (Słownik Teologiczny, red. A.Zubierbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1985,s.94)

cmentarz

sskfid-218

miejsce grzebania zmarłych (EK,t.3,k.517)

cnota

sskfid-161

moralnie uporządkowana postawa do realizowania czynów dobrych w określonej dziedzinie ludzkiego działania, będącego komponentem osobowości człowieka (EK,t.3,k.521)

Credo

sskfid-162

wyznanie wiary (...) będące stałą częścią mszy (EK, t.3,k.625)

cud

sskfid-163

zjawisko nadprzyrodzone o charakterze religijnym, będące znakiem Boga, skierowanym do człowieka (EK,t.3,k.642-643)

cudzołóstwo

sskfid-164

akt współżycia płciowego osób, z których przynajmniej jedna związana jest małżeństwem z inną osobą (EK,t.3,k.658)

sskfid-166

człowiek

istota rozumna zdolna do miłości (xpk)

sskfid-291

czyścienie

przejściowy proces doskonalenia się człowieka po śmierci wtedy, gdy stan łaski umożliwia mu zbawienie (EK,t.3,k.939)

sskfid-165

czytania liturgiczne

teksty biblijne, patrystyczne i hagiograficzne, czytane (niekiedy śpiewane) podczas liturgii (EK,t.3,k.94)

sskfid-167

dalmatyka

szata liturgiczna w Kościele zachodnim, będąca wierzchnim uroczystym strojem diakona, a ponadto strojem pontyfikalnym biskupa i asystujących mu kanoników (EK,t.3,k.982)

sskfid-168

Daniel

główna postać księgi Daniela (EK, t.3,k.1003)

sskfid-169

dary Ducha Świętego

stałe uzdolnienia nadprzyrodzone udzielane przez Ducha Świętego, służące zbawczemu procesowi człowieka (EK,t.3,k.1033)

sskfid-170

deifikacja

ubóstwienie osoby (EK,t.3,k.1103)

sskfid-171

deizm

pogląd filozoficzny lub postawa przyjmująca istnienie Boga stwórcy, ale przecząca jego działaniu w świecie (EK,t.3,k.1104)

sskfid-172

dekalog

zbiór etycznych zasad Przymierza, zawartego przez Boga z Izraelami pod górą Synaj (EK,t.3,k.1106)

[przyjęto nazwę występującą w Biblii]

sskfid-173

dekanat

jednostka terytorialna w obrębie diecezji, obejmująca zazwyczaj kilka parafii, pozostająca pod kierownictwem dziekana (EK, t.3,k.1114)

sskfid-174

dekret

pisemne lub ustne orzeczenie wyrażające akt kościelnej władzy ustawodawczej, administracyjnej albo sądowniczej (EK,t.3,k.1118)

sskfid-175

demokracja

forma ustroju państw, w którym władza należy do społeczeństwa (EK, t.3, k.1153)

sskfid-637

demon

istota duchowa zajmująca miejsce pośrednie między bóstwem a człowiekiem i działająca na zgubę ludzką (EK,t.3,k.1157)

sskfid-176

demoralizacja

proces obniżenia poziomu moralnego życia człowieka, powstały w wyniku dezintegracji wartości (EK,t.3,k.1167)

sskfid-177

deontologia

nauka o obowiązkach w ogóle (EK,t.3,k.1176)

sskfid-178

desakralizacja

proces eliminowania elementów sakralnych z przekonań, postaw, struktur organizacyjnych i funkcji religijnych (EK,t.3,k.1189)

sskfid-180

Deuteroizajasz

określenie domniemanego autora części księgi Izajasza Iz 40-55 (xpk)

sskfid-179

Deuterozachariasz

określenie domniemanego autora części księgi Zachariasza Za 9-14 (xpk)

sskfid-181

devotio moderna

kierunek duchowości religijnej (...) będący przejawem tzw. ruchu zelantów w Niderlandach w XIV-XV w. (EK,t.3,k.1220)

sskfid-182

diakon

duchowny wyższych święceń przygotowujący się do kapłaństwa (EK,t.3,k.1242)

sskfid-183

diakoniat

urząd kościelny lub święcie o charakterze sakramentalnym (...) także postuga sprawowana przez diakona (EK,t.3,k.1245)

sskfid-184

diakonia

służebna postawa Kościoła i wspólnoty chrześcijańskiej wobec potrzeb człowieka (EK,t.3,k.1249)

sskfid-185

diecezja

jednostka terytorialna Kościoła zachodniego zarządzana przez biskupa (EK, t.3, k.1307)
sskfid-186

dogmat

doktryna zawarta w objawieniu Bożym (EK, t.4, k.6)
sskfid-638

doketyzm

zwolennicy poglądów gnostyckich i monofizyckich przypisujący Jezusowi Chrystusowi tylko pozorne ciało (EK, t.4, k.30)
sskfid-639

doksologia

formuła modlitewna wychwalająca Boga w jego świętości i wszechmocy wyrażająca mu dziękczynienie za dobro, jakie okazuje człowiekowi (EK, t.4, k.32)
sskfid-188

doktor Kościoła

tytuł nadawany świętym wyróżniającym się w swych pismach prawowiernością i wybitną wiedzą teologiczną (EK, t.4, k.34)
sskfid-189

Duch Święty

trzecia osoba Trójcy Świętej (xpk)
sskfid-43

duchowieństwo

ogół osób stanowiących zhierarchizowaną wspólnotę złożoną z podporządkowanych sobie stopni (EK, t.4, k.307)
sskfid-640

duchowny

duchowość religijna

osoba spełniająca publiczne funkcje sakralne (...) powołana w drodze ordynacji, wyboru lub nominacji (EK,t.4,k.309)

sskfid-192

duchowość religijna

forma duchowego życia opartego na akceptacji sacrum jako wartości nadrzędnej (EK,t.4,k.330)

sskfid-193

duchy

samoistne istoty osobowe, zajmujące pośrednie miejsce między bóstwem a człowiekiem (EK,t.4,k.335)

sskfid-194

dusza

czynnik ożywiający ciało ludzkie, będący pierwszym źródłem ludzkiego poznania, racją tożsamości człowieka (EK,t.4,k.378)

sskfid-447

duszpasterstwo

zorganizowana działalność zbawcza Kościoła, polegająca na służbie wobec człowieka przez głoszenie słowa Bożego, sprawowanie ofiary i sakramentów oraz interpersonalne kontakty religijne, a także chrześcijańskie świadectwo życia (EK,t.4,k.390)

sskfid-195

dyktatura

forma władzy politycznej polegająca na nieograniczonym zdominowaniu państwa przez jednostkę (EK, t.4, k.415)

sskfid-641

dyplomacja

działalność regulująca stosunki między poszczególnymi państwami (EK, t.4, k.427)

sskfid-642

dyspensa kościelna

zwolnienie od obowiązku zachowywania ustawy w szczególnym przypadku i dla słusznej przyczyny (EK,t.4,k.446)

sskfid-196

dysputa teologiczna

wspólne dociekanie i rozprawianie na tematy teologiczne, mające charakter polemiczny (EK, t.4, k.448)

sskfid-643

dziekan

urząd przełożonego sprawującego określoną władzę w niektórych wspólnotach kościelnych albo w niektórych zespołach kolejalnych (EK, t.4, k.586)

sskfid-644

dziesięcina

podatek pobierany przeważnie w naturze od podwładnych, obejmujący 10% ich dochodów (EK, t.4, k.600)

sskfid-645

dziewica

osoba żyjąca indywidualnie lub wspólnotowo w dziewictwie na mocy ślubów lub przyrzeczeń (EK,t.4,k.604)

sskfid-197

dziewictwo

postawa wstrzemięźliwości od seksualnej aktywności człowieka, podjęta z motywów religijnych (EK,t.4,k.609)

sskfid-198

ebionici

judeochrześcijańska sekta religijna istniejąca w początkach chrześcijaństwa w Palestynie i Syrii (EK,t.4,k.636)

sskfid-199

edykt

rozporządzenie panującego (MSJP, s.187)

sskfid-646

egalitaryzm

pogląd społeczno-polityczny uznający za podstawę sprawiedliwego ustroju społecznego zasady całkowitej równości między ludźmi (SWO, s.173)

sskfid-647

egzegeza biblijna

stosowanie zasad i reguł hermeneutycznych w celu wydobycia prawdziwego sensu tekstu biblijnego (EK,t.4,k.710)

sskfid-201

eklezjologia

nauka o Kościele (EK,t.4,k.774)

sskfid-203

ekskomunika

kościelna kara naprawcza, wyłączająca ochrzczonego ze współuczestnictwa z wiernymi (EK,t.4,k.804)

sskfid-611

ekumenizm

poglądy i postawy wyrażające dążenie do zjednoczenia chrześcijan wszystkich wyznań w jednym Kościele Chrystusowym (EK,t.4,k.853)

sskfid-202

elekcja

wybór na jakieś stanowisko lub urząd (SWO, s.183)

sskfid-648

elektorat

wyborcy dokonujący wyboru kogoś na urząd (SWO, s.183)

sskfid-649

encyklopedyści

pisarze francuscy okresu oświecenie podzielający poglądy naukowe, społeczne i religijne popularyzowane w Wielkiej Encyklopedii Francuskiej (EK, t.4, k.996)

sskfid-650

eparchia

w Kościołach wschodnich terytorium podległe metropolicie, a później biskupowi (EK, t.4, k.1017)

sskfid-651

episkopat

wspólnota biskupów stanowiąca zespół prawowitych następców kolegium apostołskiego, współpracujących z papieżem lub między sobą (EK, t.4, k.1041)

sskfid-652

eremita

osoba żyjąca w samotności i praktykująca ubóstwo, pokutę i modlitwę w celu ściślejszego zjednoczenia się z Bogiem i osiągnięcia zbawienia (EK, t.4, k.1069)

sskfid-653

eschatologia

doktryna religijna dotycząca kresu istnienia świata oraz człowieka (EK,t.4,k.1105)

sskfid-204

etyka

nauka filozoficzna obejmująca zespół zagadnień moralności w relacji do moralnego dobra i zła (EK,t.4,k.1225)

sskfid-200

Eucharystia

misterium chrześcijaństwa, w którym dzięki wszechmocnym słowom Jezusa Chrystusa dokonuje się przeistoczenie chleba i wina w Ciało i Krew Pańską (EK,t.4,k.1239)

sskfid-205

eudajmonizm

pogląd etyczny podkreślający, że osiągnięcie szczęścia jest najwyższym dobrem moralnym oraz ostatecznym ideałem i celem człowieka (EK,t.4,k.1285)

sskfid-206

Ewangelia

termin stosowany w Nowym Testamencie na określenie radosnego zwiastowania nadejścia zbawienia dokonanego przez Boga w słowach, czynach i osobie Jezusa Chrystusa (EK,t.4,k.1375)

sskfid-207

Ewangelia według św. Jana

pismo Nowego Testamentu, Ewangelia autorstwa świętego Jana (xpk)

sskfid-209

Ewangelia według św. Łukasza

pismo Nowego Testamentu, Ewangelia autorstwa świętego Łukasza (xpk)

sskfid-210

Ewangelia według św. Marka

pismo Nowego Testamentu, Ewangelia autorstwa świętego Marka (xpk)

sskfid-211

Ewangelia według św. Mateusza

pismo Nowego Testamentu, Ewangelia autorstwa świętego Mateusza (xpk)

sskfid-212

ewangeliarz

księga liturgiczna zawierająca pełny tekst wszystkich Ewangelii, zastąpiona od XI w. zbiorem samych perykop (ewangelistarz) (EK,t.4,k.1384)

sskfid-213

ewangelizacja

przepowiadanie światu Jezusa Chrystusa i jego ewangelii w celu realizacji zbawienia człowieka (EK, t.4, k.1436)

sskfid-654

Ezdrasz

kapłan z rodu Aarona i pisarz (...) jeden z odnowicieli kultycznej gminy jerozolimskiej po niewoli babilońskiej (EK,t.4,k.1478)

sskfid-214

Ezechiasz

król Judy (715-687 lub 721-693 przed Chrystusem) (EK, t.4,k.1479)

sskfid-215

Ezechiel

prorok, syn Buziego, uprowadzony do Babilonii (EK,t.4,k.1480)

sskfid-216

fara

zwyczajowe określenie głównego kościoła parafialnego miasta, a w mieście biskupim kościoła drugiego po katedrze (EK, t.5, k.43)

sskfid-655

faryzeusze

stronnictwo religijno-polityczne w judaizmie istniejące na przłomie I tysiąclecia przed Chrystusem i po Chrystusie (EK,t.5,k.55-56)

sskfid-217

fasyzm

ruch polityczno-społeczny o własnej ideologii, który doprowadził do powstania partii faszystowskiej (EK, t.5, k.63)

sskfid-656

febronianizm

doktryna kanoniczno-teologiczna dotycząca ustroju Kościoła krajowego i akcentująca jego autonomię wobec Stolicy Apostolskiej (EK, t.5, k.83)

sskfid-657

feudalizm

ustrój społeczeństwa i państwa powstały w średniowiecznej Europie i trwający do rewolucji francuskiej (EK, t.5, k.154)

sskfid-658

filozofia

nauka, która rozpatruje całą rzeczywistość (Słownik Teologiczny, red. A.Zubierbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1985,190)

sskfid-574

gmina

jednostka samorządu lub administracyjnego podziału terytorialnego, od czasów apostołskich wspólnota chrześcijan (EK, t.5, k.1156)

sskfid-659

gnostycyzm

dualistyczne nurty filozoficzno-religijne obejmujące różnorodne systemy i ruchy, które pojawiły się głównie w II w. po Chrystusie (EK,t.5,k.1201)

sskfid-208

gnoza

określenie różnych stanowisk filozoficzno-religijnych (...) w okresie hellenistycznym i wczesnochrześcijańskim oznaczała ezoteryczną wiedzę o boskich tajemnicach, zastrzeżoną dla wybranych (EK,t.5,k.1208)

sskfid-446

gubernia

jednostka podziału terytorialnego państwa rosyjskiego, zarządzana przez gubernatora cywilnego lub wojskowego (EK, t.6, k.374)

sskfid-660

habit

ubiór członków instytutów zakonnych (...) noszony na znak poświęcenia się Bogu i świadectwo ubóstwa (EK,t.6,k.445)

sskfid-219

hagiografia

dziedzina historiografii kościelnej zajmująca się historią życia i dziejami kutlu świętych (EK,t.6,k.475)

sskfid-220

heksaameron

określenie kapłańskiego opisu stworzenia świata Rdz 1,1-2,4a (EK,t.6,k.644)

sskfid-221

Heksapla

główne dzieło Orygenesusa z zakresu krytyki tekstu biblijnego, które porównuje różne greckie tłumaczenia Biblii z Tekstem Hebrajskim (EK,t.6,k.644)

sskfid-222

heretyk

chrześcijanin świadomie zaprzeczający jakiejś prawdzie, w którą należy wierzyć wiarą boską i katolicką (EK,t.6,k.750)

sskfid-223

herezja

w znaczeniu ogólnoreligijnym zakwestionowanie podstawowej prawdy danej religii przez jednostkę lub grupę jej wyznawców (...) zaleca się unikanie stosowania nazwy herezja (EK,t.6,k.751)

sskfid-224

hezychazm

nurt duchowości monastycznej rozwijającej się na chrześcijańskim wschodzie (...) podkreśla rolę nieustannej modlitwy wewnętrznej prowadzącej do stanu wyciszenia (EK,t.6,k.831)

sskfid-225

hierarchia

organizacja złożonego układu poprzez podporządkowanie jego elementów (EK, t.6, k.838)

sskfid-661

Historia Kościoła

nauka opisująca dzieje Kościoła, wydarzenia i ich zależności (xpk)

sskfid-618

homologia

w biblistyce (...) oznacza formułę (...) zawierającą wyznanie wiary w jedynego Boga lub w Jezusa Chrystusa i uwielbienie Boga (EK,t.1,k.1188)

sskfid-226

hugenoci

wyznawcy kalwinizmu we Francji (EK, t.6, k.1281)

sskfid-662

husytyzm

ruch religijno-społeczny zapoczątkowany w 1 połowie XV wieku wystąpieniem Husa i jego zwolenników (EK, t.6, k.1345)

sskfid-663

ikona

w szerokim znaczeniu termin odnoszący się do wszystkich obrazów kultowych związanych z Kościołem wschodnim, czczonych zarówno w świątyni, jak i w domach prywatnych (EK,t.7,k.8)

sskfid-227

ikonografia

dział historii sztuki zajmujący się opisem i interpretacją elementów treściowych i symbolicznych dzieła sztuki (EK,t.7,k.11)

sskfid-617

iluminacja

proces oświecenia umysłu człowieka przez Boga na płaszczyźnie naturalnej; także nadprzyrodzony dar Boży oświecającej łaski, który uzdalnia człowieka do poznania Boga w osobowym akcie religijnym wiary (EK,t.7,k.33)

sskfid-616

imam

w religii muzułmańskiej kierujący modlitwą w meczecie, lub honorowy tytuł wybitnego teologa (EK, t.7, k.52)

sskfid-664

imigracja

czasowe lub stałe przebywanie poza własnym terytorium (EK, t.7, k.68)

sskfid-665

Indeks Ksiąg Zakazanych

wykaz książek, które władza kościelna uznała za sprzeczne z zasadami wiary i normami moralnymi, tym samym niebezpieczne dla wiernych (EK,t.7,k.106)

sskfid-615

indyferentyzm

postaw obojętności, bierności, niedostrzegania różnic lub niewykazywania zainteresowań zwłaszcza podstawowymi dziedzinami życia i działalności człowieka; najczęściej odnosi się do wymiaru światopoglądowego (EK,t.7,k.150)

sskfid-614

inkulturacja

termin wieloznaczny służący najczęściej do zdefiniowania dynamicznego związku religii i określonej kultury (...) stopniowo wypiera pojęcie akomodacji (EK,t.7,k.234)

sskfid-228

inkwizycja

instytucje kościelne zwane trybunałami wiary, powoływane od 1215 do wykrywania, nawracania i karania opornych heretyków (EK, t.7, k.239)

sskfid-666

insygnia

herby biskupie lub rodzinne, lub oznaki honorowe osób piastujących godności biskupie (EK, t.7, k.330)

sskfid-667

interdykt

interdykt

kara zakazująca sprawowanie określonych funkcji kościelnych (SWO, s.310)

sskfid-668

inwestytura

ingerencja władzy świeckiej przy obsadzaniu urzędów kościelnych, zwłaszcza biskupich (SWO, s.315)

sskfid-669

islam

jedna z trzech głównych religii monoteistycznych (...) założona w VII w. po Chrystusie w Arabii przez Muhammada ibn Abd Allaha (EK,t.7,k.501)

sskfid-613

Izajasz

imię własne pierwszego spośród proroków większych (EK,t.7,k.589)

sskfid-612

Jahwe

imię własne Boga Izraela (EK,t.7,k.681)

sskfid-11

jakobinizm

pierwotnie potoczne określenie dominikanów z paryskiego klasztoru św. Jakuba, a następnie lewicowe ugrupowanie polityczne w czasach rewolucji francuskiej (EK, t.7, k.689)

sskfid-670

Jakub

trzeci z patriarchów izraelskich, syn Izaaka i Rebeki (EK,t.7,k.700)

sskfid-230

jałmużna

dobrowolny dar materialny z własnych dóbr przeznaczony jako wsparcie dla biednych (EK,t.7,k.738)

sskfid-231

jansenizm

nurt teologiczny oraz ruch religijny, intelektualny, społeczny i polityczny XVII i XVIII w. powstały na tle sporów o współdziałanie łaski Bożej i wolnej woli człowieka (EK,t.7,k.989)

sskfid-232

Jeremiasz

prorok przełomu VII i VI w. przed Chrystusem (EK,t.7,k.1176)

sskfid-233

Jerozolima

miasto "święte" trzech religii monoteistycznych (...) leżące w środkowej Palestynie (EK,t.7,k.1185)

sskfid-234

Jezus Chrystus

określenie (...) Jezusa z Nazaretu, syna Maryi i prawnego syna Józefa Oblubieńca oraz twórcy chrześcijaństwa i Kościoła, według wiary jedyny Zbawiciel rodzaju ludzkiego (EK,t.7,k.1287)

sskfid-235

język aramejski

język semicki użyty do zapisu niektórych fragmentów Starego Testamentu (xpk)

sskfid-561

język grecki

język indoeuropejski użyty do zapisu tekstu Nowego Testamentu i niektórych ksiąg Starego (xpk)

sskfid-153

język hebrajski

język semicki użyty do zapisu tekstu Starego Testamentu (xpk)

sskfid-584

Joel

imię jednego z izraelskich proroków mniejszych (xpk)

sskfid-236

Jonasz

prorok, o którym mówi księga jego imienia (EK,t.8,k.66)

sskfid-237

Jozue

jeden z książąt i wodzów Izraela podczas wędrówki przez pustynię (EK,t.8,k.108)

sskfid-238

Juda (kraina)

pierwotnie geograficzna nazwa regionu górskiego, pociętego wąwozami, pomiędzy Betlejem a Hebronem, potem żyjących tam rodów pasterskich, które ok. 1000 przed Chrystusem utworzyły jeden szczep i otrzymały wspólnego eponima, czwartego z dwunastu synów Jakuba (EK,t.,8,k.194)

sskfid-239

judaizm

religia Żydów, najstarsza z trzech głównych monoteistycznych religii świata, początek (...) wyznacza się umownie na okres zburzenia Jerozolimy przez Nebukadnezara II (586 przed Chrystusem) (EK,t.8,k.198)

sskfid-240

Judasz Iskariota

należący do grupy Dwunastu uczniów Jezusa, który go zdradził (EK,t.8,k.207)

sskfid-241

Judea

hellenistyczno-rzymska nazwa części terytorium Palestyny zamieszkiwanego w starożytności przez Żydów (EK,t.8,k.213)

sskfid-242

jurydyka

teren w obrębie miasta królewskiego, lub poza jego murami wyjęty spod władzy i sądownictwa miejskiego i rządzący się własnymi prawami (SWO, s.327)

sskfid-671

jurysdykcja

władza rządzenia w Kościele uprawniająca do kierowania postępowaniem wiernych odpowiednio do zadań i celów Kościoła (EK,t.8,k.267)

sskfid-243

jutrznia

nazwa godziny kanonicznej (EK,t.8,k.286)

sskfid-244

kabała

żydowska mistyka i tradycja ezoteryczna (...) oraz różna od Pięcioksięgu, obejmująca księgi prorockie, hagiograficzne i ustną halachę (VI-XI w.) tradycja ezoteryczna (EK,t.8,k.297)

sskfid-245

kadzidło

mieszanka żywicy i aromatycznych ziół służąca do okadzania (EK,t.8,k.316)

sskfid-246

Kain

syn Adama i Ewy, brat Abela (...) w Biblii i poza nią ukazany jako morderca swego brata (EK,t.8,k.328)

sskfid-247

kairologia

nauka o tym, co właściwe, o sprzyjającym i właściwym momencie, jako dyscyplina teologiczna nauka i czasie zbawczym (EK,t.8,k.332)

sskfid-248

kairos

w Piśmie Świętym wybrany i postanowiony przez Boga czas zbawienia (K.Rahner, H.Vorglimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,167)

sskfid-249

kalif

tytuł najwyższego duchowego i świeckiego zwierzchnika muzułmańskiego, następcy proroka Mahometa (EK, t.8, k. 378)

sskfid-672

kalwinizm

system teologiczny oparty głównie na nauce J. Kalwina rozwinięty następnie przez innych teologów protestanckich i przyjęty przez większość Kościołów ewangelickich spoza nurtu luterańskiego (EK,t.8,k.427)

sskfid-250

kancjonał

zbiór śpiewów używanych w liturgii przez katolików i protestantów (EK,t.8,k.558)

sskfid-251

kanon

oficjalny spis ksiąg napisanych pod natchnieniem Ducha Świętego, które Kościół nauczający podał wiernym jako słowo Boże, to jest nieomylną regułę wiary i obyczajów (EK,t.8,k.568)

sskfid-252

kanonia

kategoria godności i urzędu kościelnego w kapitule katedralnej lub kolegiackiej, dom mieszkalny przeznaczony dla kanoników (EK, t.8, k.582)

sskfid-673

kanonik

członek kapituły katedralnej lub kolegiackiej (EK,t.8,k.599)

sskfid-253

kanonizacja

oficjalne uznanie przez Stolicę Apostolską świętości życia konkretnej osoby ludzkiej z racji osiągniętej przez nią doskonałości moralnej w stopniu heroicznym (EK,t.8,k.607)

sskfid-255

kapelan

kapłan, któremu powierzono stałą posługę duszpasterską w określonym zakresie względem jakiejś wspólnoty lub grupy wiernych (EK,t.8,k.650)

sskfid-256

kapituła

kolegium duchownych prałatów i kanoników, ustanowionych w celu sprawowania i uświetniania kultu Bożego w kościele katedralnym lub kolegiackim (EK,t.8,k.668)

sskfid-257

kaplica

niewielka budowla kultowa (...) miejsce modlitwy liturgicznej i prywatnej, przeznaczone przez ordynariusza do sprawowania wszystkich lub niektórych funkcji liturgicznych dla niewielkiej grupy wiernych (EK,t.8,k.676)

sskfid-258

kapłan

pośrednik między Bogiem a ludźmi (...) w chrześcijaństwie kapłanem jest Jezus Chrystus (EK,t.8,k.680)

sskfid-259

kapłaństwo

władza i funkcja pośredniczenia między Bogiem a ludźmi (...)w chrześcijaństwie jest nim jedyne i niepowtarzalne pośrednictwo Jezusa Chrystusa (EK,t.8,k.710)

[stosuje się tylko do jedyne kapłaństwa Jezusa Chrystusa; istnieje odrębne hasło - sakrament kapłaństwa]

sskfid-260

karaimi

sekta żydowska uznająca za źródło objawienia jedynie Stary Testament, bez późniejszej tradycji rabinicznej (EK, t.8, k.765)

sskfid-674

kardynał

duchowny mający najwyższą po papieżu godność w Kościele (EK, t.8, k.788)

sskfid-261

kary kościelne

pozbawienie przestępcy jakiegoś dobra przez prawowitą władzę kościelną w celu poprawy przestępcy, ustrzeżenia innych od podobnych czynów i zadośćuczynienia sprawiedliwości (EK, t.8, k.928)

sskfid-262

katakumby

podziemne cmentarze w których chowano zmarłych (EK, t.8, k.978)

sskfid-675

katarowie

średniowieczna sekta pokrewna bogomiłom, nawiązująca do manicheizmu (EK, t.8, k.984)

sskfid-676

katecheta

urzędowy świadek wiary Kościoła uczestniczący w Chrystusowej i eklezjalnej misji głoszenia ewangelii przez zaangażowanie w katechizację (EK, t.8, k.1014)

sskfid-263

katechetyka

dziedzina teologii pastoralnej zajmująca się naukową refleksją nad katechezą, katechizacją i chrześcijańskim wychowaniem do dojrzałej postawy wiary (EK, t.8, k.1021)

sskfid-264

katechizacja

działania katechetyczne realizowane w Kościele (...) w celu inicjacji i utwierdzenia wiary (EK,t.8,k.1035)

sskfid-265

katechizm

książka-podręcznik zawierający systematyczny i całościowy wykład prawd wiary i norm moralnych (EK,t.8,k.1039)

sskfid-266

katechumenat

dokonujące się w Kościele przygotowanie katechumenów do przyjęcia sakramentów inicjacji (EK,t.8,k.1055)

sskfid-267

katedra

kościół biskupa diecezjalnego, arcybiskupa lub patriarchy (EK,t.8,k.1063)

sskfid-268

katolicyzm

całościowy kształt nauki Kościoła Katolickiego dotyczący jego wiary, kultu i życia moralnego, widzialnych jego struktur, religijno-moralnego praxis oraz odniesień do innych rzeczywistości religijnych i świata (EK,t.8,k.1205)

sskfid-269

kazanie

forma przepowiadania kaznodziejskiego, pokrewna homili, mowa wygłoszona przez kaznodzieję (EK,t.8,k.1265)

sskfid-270

kaznodzieja

osoba głosząca kazanie lub homilię (EK,t.8,k.1299)

sskfid-271

kaznodziejstwo

jeden z trzech rodzajów przepowiadania słowa Bożego, obok kerygmatycznego i katechetycznego (...) służy permanentnemu budzeniu i formowaniu wiary chrześcijańskiej, jest przedmiotem badań homiletyki (EK,t.8,k.1302)

sskfid-272

kenoza

dobrowolne ogołocenie i uniżenie się osoby Syna Bożego (EK,t.8,k.1345)

sskfid-273

kerygmat

orędzie zbawienia dokonanego i objawionego przez Boga w Jezusie Chrystusie (EK,t.8,k.1360)

sskfid-274

kielich

naczynie liturgiczne służące do konsekracji w nim wina podczas Eucharystii (EK,t.8,k.1399)

sskfid-275

kierownictwo duchowe

pomoc duchowa udzielana człowiekowi w jego dążeniu do doskonałości (EK,t.8,k.1412-1413)

sskfid-276

klasztor

budynek lub kompleks budynków stanowiących wspólne miejsce zamieszkiwania zakonników lub zakonnicy danej reguły (Słownik języka polskiego, t.1,926)

sskfid-277

kler

ogół duchowieństwa w danym kościele lub kraju (Słownik języka polskiego, t. 1,930)

sskfid-278

kleryk

alumn katolickiego seminarium duchownego (Słownik języka polskiego, t. 1,930)
sskfid-279

klerykalizacja

poddanie wpływom kleru świeckich dziedzin życia społecznego, politycznego i kulturalnego (Słownik języka polskiego, t. 1,930)
sskfid-280

kodeks

forma książki, zbiór modlitw, tekstów liturgicznych, kronik, roczników (EK, t.9, k.276)
sskfid-678

Kodeks Prawa Kanonicznego

zbiór praw Kościoła Katolickiego (xpk)
sskfid-281

Kohelet

autor biblijnej księgi Koheleta (xpk)
sskfid-282

koinonia

wspólnota w wierze podczas Uczty Eucharystycznej, wspólnota z Jezusem Chrystusem i wzajemna wspólnota wierzących ((por.)K.Rahner, H.Vorglimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,281)
sskfid-283

kolegialność

relacja między papieżem a soborem (...) episkopat jako całość razem z papieżem i pod jego przewodnictwem (...) jest nosicielem najwyższej władzy w Kościele ((por.)K.Rahner, H.Vorglimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,177)
sskfid-284

kolegiata

kościół katolicki (nie będący katedrą), przy którym istnieje kolegium kanoników (Słownik języka polskiego, t. 1,955)

sskfid-285

kolegium

typ szkoły średniej ogólnokształcącej, grupa osób wykonująca wspólne zadanie (EK, t.9, k.327)

sskfid-679

kolekta (modlitwa)

modlitwa kończąca obrzędy wstępne w liturgii Mszy świętej (xpk)
[termin dotyczy modlitwy mszalnej]

sskfid-286

kolęda

pieśń religijna o tematyce związanej z narodzeniem Chrystusa (Słownik języka polskiego, t. 1,958)

sskfid-287

kompleta

modlitwa liturgii godzin na zakończenie dnia (xpk)

sskfid-288

koncelebra

wspólne odprawianie Mszy świętej przez wielu kapłanów (xpk)

sskfid-290

koncylaryzm

teoria (...) głosząca wyższość soboru nad papieżem ((por.)K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987, 178)

sskfid-292

konfesjonał

sprzęt kościelny (...) przeznaczony do słuchania spowiedzi (Słownik języka polskiego, t. 1,986)

sskfid-293

konfirmacja

w wyznaniach protestanckich uroczyste przyjęcie do gminy kościelnej młodzieży w wieku 14-18 lat (Słownik języka polskiego, t. 1,987)

sskfid-294

konklawe

zgromadzenie kardynałów dokonujące wyboru nowego papieża (Słownik języka polskiego, t. 1,990)

sskfid-296

konkordancja

alfabetyczny spis wyrazów i sentencji zawartych w Biblii, z dokładnym wskazaniem miejsca, w którym się znajdują (Słownik języka polskiego, t. 1,991)

sskfid-297

konkordat

umowa zawierana między papieżem jako zwierzchnikiem Kościoła Katolickiego a państwem, normująca stosunki między władzą świecką a kościelną w danym kraju (Słownik języka polskiego, t. 1,991)

sskfid-298

konsekracja

wprowadzenie osoby w obszar sakrum (xpk)

sskfid-295

konstytucja

akt prawny uchwalony i zmieniany według specjalnej procedury, funkcjonujący jako ustawa zasadnicza, podstawowa i nadrzędna wobec pozostałych aktów normatywnych (EK, t.9, k.725)

sskfid-681

konsystorz

zebranie kardynałów pod przewodnictwem papieża (Słownik języka polskiego, t. 1,997)

sskfid-300

kontrreformacja

ruch religijny w Kościele Katolickim skierowany przeciw reformacji religijnej i różnowiercom (Słownik języka polskiego, t. 1,1002)

sskfid-302

konwersja

przyjęcie przez chrześcijanina niekatolika wyznania katolickiego, potwierdzone publicznym złożeniem wyznania wiary (EK, t.9, k.787)

sskfid-684

Koran

święta księga islamu (xpk)

sskfid-305

Kościół

gr.kyriake - należący do Pana, w uzupełnieniu do gr. ekklesia - święty lud, z zwłaszcza jego uroczyste zgromadzenie, to święta wspólnota Pana (K.Rahner, H.Vorglimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,184)

sskfid-577

Kościół Adwentystów Dnia Siódmego

wspólnota..., która zachowując wiarę w znaczenie adwentu i nieomylność Pisma Świętego, stwierdziła, że Danielowe "oczyszczenie świątyni" dotyczy ostatniego etapu posługi Chrystusa w świątyni "niebieskiej", a nie chwalebego przyjścia na sąd. (EK, t.1,k.115)

[jako termin "używaj" wybrano nazwę oficjalną związku religijnego w Polsce, choć trzeba przyznać, że w potocznym rozumieniu nazwa odrzucona jest także używana]

sskfid-14

kościół (budynek)

nazwa budowli służącej za miejsce gromadzenia się Kościoła - wspólnoty wierzących (xpk)

sskfid-622

Kościół Chrześcijan Baptystów

wspólnota religijna będąca w Polsce głównym i najstarszym reprezentantem baptyzmu (Religia. Encyklopedia PWN, t.1,s.475)

[wybrano termin związku wyznaniowego, jako oficjalnej reprezentacji baptystów, w terminach odrzuconych znalazł się termin popularny]

sskfid-306

Kościół Ewangelicko-augsburski

jeden z Kościołów protestanckich oparty na doktrynie M.Lutra (xpk)

sskfid-307

Kościół Ewangelicko-reformowany

jeden z Kościołów protestanckich oparty na doktrynie J.Kalwina (xpk)

sskfid-310

królestwo

terytorium znajdujące się pod władzą króla, jedna z monarchicznych form ustroju państwa (EK, t.9, k.1337)

sskfid-685

krucjata

synonim wyprawy krzyżowej, podjęta przez rycerstwo chrześcijańskie Europy w XI-XIII w. w celu obrony miejsc świętych w Ziemi Świętej (xpk)

sskfid-312

krucyfiks

krzyż z wyobrażeniem Chrystusa (Słownik języka polskiego, t. 1,1058)

sskfid-313

krzyż

narzędzie służące w starożytnym Rzymie do wykonywania wyroków śmierci (...) oznacza również przyjęcie śmierci Jezusa w wierze ((por.)K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987, 196-197)

sskfid-314

ksiądz

duchowny chrześcijański (Słownik języka polskiego, t. 1,1072)

sskfid-315

Księga Abdiasza

jedna z ksiąg biblijnych autorstwa proroka Abdiasza (xpk)

sskfid-316

Księga Aggeusza

jedna z ksiąg prorockich Starego Testamentu autorstwa Aggeusza (xpk)

sskfid-317

Księga Amosa

jedna z ksiąg prorockich Starego Testamentu autorstwa Amosa

sskfid-318

Księga Apokalipsy świętego Jana

księga prorocka Nowego Testamentu autorstwa świętego Jana (xpk)

sskfid-319

Księga Barucha

jedna z ksiąg prorockich Starego Testamentu autorstwa Barucha (xpk)

sskfid-320

Księga Daniela

jedna z ksiąg prorockich Starego Testamentu opowiadającej o proroku Danielu (xpk)

sskfid-321

Księga Dziejów Apostolskich

księga historyczna Nowego Testamentu autorstwa świętego Łukasza (xpk)

sskfid-604

Księga Estery

jedna z ksiąg dydaktycznych Starego Testamentu (xpk)

sskfid-322

Księga Ezdrasza

jedna z ksiąg historycznych Starego Testamentu, której autorstwo przypisywane jest Ezdraszowi (xpk)

sskfid-323

Księga Ezechiela

jedna z ksiąg prorockich Starego Testamentu autorstwa Ezechiela (xpk)

sskfid-325

Księga Habakuka

jedna z ksiąg prorockich Starego Testamentu autorstwa Habakuka (xpk)

sskfid-326

Księga Hioba

jedna z ksiąg dydaktycznych Starego Testamentu opisująca postać i przeżycia Hioba (xpk)

sskfid-327

Księga Izajasza

jedna z ksiąg prorockich Starego Testamentu autorstwa Izajasza, w obecnej księdze zawierają się także partie tekstu przypisywane Deuteroizajaszowi (Iz 40-55) i Tritoizajaszowi (Iz 56-66) (xpk)

sskfid-328

Księga Jeremiasza

jedna z ksiąg prorockich Starego Testamentu autorstwa Jeremiasza (xpk)
sskfid-329

Księga Joela

jedna z ksiąg prorockich Starego Testamentu autorstwa Joela (xpk)
sskfid-330

Księga Jonasza

jedna z ksiąg prorockich Starego Testamentu opisująca działania proroka Jonasza (xpk)

sskfid-331

Księga Jozuego

jedna z ksiąg historycznych Starego Testamentu opisująca zajęcie przez Żydów Ziemi Obiecanej po wodzą Jozuego (xpk)

sskfid-332

Księga Judyty

jedno z pism dydaktycznych Starego Testamentu opisujące działalność Judyty (xpk)

sskfid-333

Księga Kapłańska

jedna z ksiąg Pięcioksięgu Starego Testamentu (xpk)

sskfid-334

Księga Koheleta

jedna z ksiąg dydaktycznych Starego Testamentu przypisywana Koheletowi "królowi w Jeruzalem" (xpk)

sskfid-335

Księga Kronik 1

jedna z ksiąg historycznych Starego Testamentu (xpk)

sskfid-336

Księga Kronik 2

księga historyczna Starego Testamentu (xpk)

sskfid-452

Księga Królewska 1

jedna z ksiąg historycznych Starego Testamentu (xpk)

sskfid-337

Księga Królewska 2

księga historyczna Starego Testamentu (xpk)

sskfid-453

Księga Lamentacji

pismo Starego Testamentu przypisywane Jeremiaszowi (xpk)

sskfid-338

Księga Liczb

jedna z ksiąg Pięcioksięgu Starego Testamentu (xpk)

sskfid-339

Księga Machabejska 1

jedna z ksiąg historycznych Starego Testamentu (xpk)

sskfid-340

Księga Machabejska 2

księga historyczna Starego Testamentu (xpk)

sskfid-451

Księga Malachiasza

jedna z ksiąg prorockich Starego Testamentu autorstwa Malachiasza (xpk)

sskfid-341

Księga Mądrości

jedna z ksiąg dydaktycznych Starego Testamentu (xpk)

sskfid-342

Księga Micheasza

jedna z ksiąg prorockich Starego Testamentu autorstwa Micheasza (xpk)

sskfid-343

Księga Nahuma

jedna z ksiąg prorockich Starego Testamentu autorstwa Nahuma (xpk)

sskfid-344

Księga Nehemiasza

jedna z ksiąg historycznych Starego Testamentu opisująca działania namiestnika Nehemiasza (xpk)

sskfid-324

Księga Ozeasza

jedna z ksiąg prorockich Starego Testamentu autorstwa Ozeasza (xpk)

sskfid-345

Księga Pieśni nad Pieśniami

jedna z ksiąg Starego Testamentu (xpk)

sskfid-476

Księga Powtórzonego Prawa

jedna z ksiąg Pięcioksięgu Starego Testamentu (xpk)

sskfid-346

Księga Przysłów

jedna z ksiąg dydaktycznych Starego Testamentu (xpk)

sskfid-347

Księga Psalmów

jedna z ksiąg dydaktycznych Starego Testamentu (xpk)

sskfid-348

Księga Rodzaju

jedna z ksiąg Pięcioksięgu Starego Testamentu (xpk)

sskfid-349

Księga Rut

jedno z pism Starego Testamentu opisujących wydarzenia z życia Rut (xpk)

sskfid-350

Księga Samuela 1

jedna z ksiąg historycznych Starego Testamentu (xpk)

sskfid-358

Księga Samuela 2

księga historyczna Starego Testamentu (xpk)

sskfid-454

Księga Sędziów

jedna z ksiąg historycznych Starego Testamentu (xpk)

sskfid-352

Księga Sofoniasza

jedna z ksiąg prorockich Starego Testamentu autorstwa Sofoniasza (xpk)

sskfid-353

Księga Syrycha

jedna z ksiąg dydaktycznych Starego Testamentu (xpk)

sskfid-354

Księga Tobiasza

jedno z pism Starego Testamentu (xpk)

sskfid-355

Księga Wyjścia

jedna z ksiąg Pięcioksięgu Starego Testamentu (xpk)

sskfid-356

Księga Zachariasza

jedna z ksiąg prorockich Starego Testamentu autorstwa Zachariasza, zawiera także tekst (Za 9-14) przypisywane Deuterozachariaszowi (xpk)

sskfid-357

kult

wyraźnie ofiarowana Bogu i spełniona przez święte znaki i wewnętrzną postawę służba w duchu adoracji, pochwały, dziękczynienia i prośby, która uznaje najwyższą władzę Boga ((por.)K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987, 197)

sskfid-359

kuria

zespół urzędów kościelnych podległych biskupowi danej diecezji, także budynek, w którym mieszczą się te urzędy (Słownik języka polskiego, t. 1,1090)

sskfid-360

Kyrios

termin, który początkowo w greckim przekładzie Starego Testamentu był odpowiednikiem słowa Jahwe (...) w Nowym Testamencie i w ustach pierwszych chrześcijanów tytuł był wyrazem najwyższej chwały i adoracji okazywanej osobie Jezusa Chrystusa ((por.)K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,202)

sskfid-361

laicyzacja

proces budowania różnych dziedzin życia społecznego, kulturalnego i innych bez odniesienia do motywacji religijnej (xpk)

sskfid-362

laikat

ogół świeckich członków Kościoła Katolickiego (Słownik Języka Polskiego, t.2, 6)

sskfid-363

lectio divina

inaczej "boże czytanie", jeden ze sposobów lektury Biblii łączący szczegółowe rozważania tekstu z modlitwą (xpk)

sskfid-364

legat

duchowny (zwykle kardynał) delegowany przez papieża w celu pełnienia jakiejś misji (Słownik Języka Polskiego, t.2, 19)

sskfid-365

lekcje

fragment Biblii lub pism ojców Kościoła czytany lub śpiewany podczas Mszy przed Ewangelią lub podczas innych nabożeństw (Słownik Języka Polskiego, t.2, 21)

sskfid-366

lekcjonarz

księga liturgiczna zawierająca lekcje mszalne (xpk)

sskfid-367

lewirat

zasada, według której wdowę poślubia brat zmarłego męża, aby zapewnić ciągłość rodu (Słownik Języka Polskiego, t.2, 27)

sskfid-368

List do Efezjan

pismo Nowego Testamentu autorstwa świętego Pawła (xpk)

sskfid-308

List do Filemona

pismo Nowego Testamentu autorstwa świętego Pawła (xpk)

sskfid-289

List do Filipian

pismo Nowego Testamentu autorstwa świętego Pawła (xpk)

sskfid-304

List do Galatów

pismo Nowego Testamentu autorstwa świętego Pawła (xpk)

sskfid-309

List do Hebrajczyków

pismo Nowego Testamentu o nieustalonym autorstwie, w przeszłości przypisywane świętemu Pawłowi (xpk)

sskfid-610

List do Kolosan

pismo Nowego Testamentu autorstwa świętego Pawła (xpk)

sskfid-370

List do Koryntian 1

pismo Nowego Testamentu autorstwa świętego Pawła (xpk)

sskfid-471

List do Koryntian 2

pismo Nowego Testamentu autorstwa świętego Pawła (xpk)

sskfid-450

List do Rzymian

pismo Nowego Testamentu autorstwa świętego Pawła (xpk)

sskfid-372

List do Tesaloniczan 1

pismo Nowego Testamentu autorstwa świętego Pawła (xpk)

sskfid-607

List do Tesaloniczan 2

pismo Nowego Testamentu autorstwa św. Pawła (xpk)

sskfid-190

List do Tymoteusza 1

pismo Nowego Testamentu autorstwa świętego Pawła (xpk)

sskfid-609

List do Tymoteusza 2

pismo Nowego Testamentu przypisywane świętemu Pawłowi (xpk)

sskfid-449

List do Tytusa

pismo Nowego Testamentu autorstwa świętego Pawła (xpk)

sskfid-301

List św. Jakuba

pismo Nowego Testamentu autorstwa świętego Jakuba (xpk)

sskfid-371

List św. Jana 1

pismo Nowego Testamentu autorstwa św. Jana (xpk)

sskfid-599

List św. Jana 2

pismo Nowego Testamentu przypisywane świętemu Janowi (xpk)

sskfid-448

List św. Jana 3

pismo Nowego Testamentu przypisywane świętemu Janowi (xpk)

List św. Judy

sskfid-605

pismo Nowego Testamentu autorstwa świętego Judy (xpk)

List św.Piotra 1

sskfid-606

pismo Nowego Testamentu autorstwa św. Piotr (xpk)

List św. Piotra 2

sskfid-472

pismo Nowego Testamentu przypisywane świętemu Piotrowi (xpk)

sskfid-191

litania

modlitwa błagalna złożona z pochwalnych inwokacji do Boga, Chrystusa, Matki Boskiej lub świętych, z powtarzającą się prośbą o wstawiennictwo i opiekę (Słownik Języka Polskiego,t.2, 43)

sskfid-373

liturgia

oznacza całą oficjalną służbę Bożą mistycznego Ciała Chrystusa, Głowy i członków (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,207)

sskfid-374

liturgika

nauka teologiczna, której przedmiotem badań jest liturgia (xpk)

sskfid-375

logia Jezusa

lapidarne, często zaskakujące w zestawieniu z ówczesną doktryną rabinacką wyrażenia, jakie wypowiedział sam Jezus (S.Gądecki, Wstęp do Ewangelii Synoptycznych,Gniezno 1992,207)

sskfid-376

Logos

tytuł jaki w J 1,1.14 i 1 J 1,1 nadany jest Słowu Bożemu, Jezusowi Chrystusowi. Zgodnie z wymienionymi tu fragmentami Logosowi przysługuje cecha preegzystencji, On jest u Boga, jest zwrócony ku Bogu i jest Bogiem (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,207-208)

sskfid-377

Lud Boży

biblijny termin (...) określa relację między Bogiem a pewną grupą ludzi (Izrael, Kościół, ludzkość) (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,208)

sskfid-378

luteranizm

wyznanie chrześcijańskie powstałe w XVI wieku na skutek nauki Marcina Lutra (ECh, s.415)

sskfid-687

łaska

w teologii oznacza zniżającą się, osobową, absolutnie niezastężoną przychylność Boga względem człowieka, oznacza także skutek tej przychylności (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,211)

sskfid-379

Łukasz Ewangelista

pisarz nowotestamentalny autor Ewangelii i Dziejów Apostolskich (xpk)

sskfid-380

Machabeusz

zgodnie z 1 Mch 2,4 przydomek Judy, syna Matatiasza z Modin, dotyczy także (jako przymiotnik-machabejski) podjętych przez wszystkich członków tej rodziny działań powstańczych przeciw Antiochowi IV Epifanesowi (xpk)

sskfid-381

Maciej Apostoł

według Dz 1,26 dołączony do grona apostołów w miejsce Judasza (xpk)

sskfid-382

Magnifikat (modlitwa)

nazwa hymnu jakim Maryja wielbiła Boga, zapisanego w Łk 1,46, liturgia godzin stosuje ten hymn w nieszporach (xpk)

sskfid-384

Malachiasz

jeden z izraelskich proroków mniejszych żyjący w V w. przed Chrystusem (xpk)

sskfid-385

małżeństwo

wspólnota życia mężczyzny i kobiety, skierowana ze swej natury do dobra małżonków oraz do zrodzenia i wychowania potomstwa (Słownik Teologiczny, red. A.Zubierbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998,s.272)

sskfid-386

manicheizm

religia założona w połowie III w. przez Babilończyka Maniego (...) stanowi formę gnozy, opartej na radykalnym dualizmie [dobra i zła] (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,223)

sskfid-387

Marek Ewangelista

autor drugiej Ewangelii synoptycznej Nowego Testamentu (xpk)

sskfid-388

mariologia

teologiczna doktryna o Maryi (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,s.223)

sskfid-389

martyrologium

księga zawierająca wspomnienia świętych przypadające na poszczególne dni roku liturgicznego (xpk)

[w terminach odrzuconych rzeczownik w liczbie mnogiej, nie mylić z męczeństwem]

sskfid-390

Maryja Matka Jezusa

imię matki Jezusa Chrystusa (xpk)

sskfid-391

masoneria

powstałe w XVIII wieku międzynarodowe, tajne stowarzyszenie o charakterze filozoficznym i politycznym (MSJP, s.906)

sskfid-689

Mateusz Ewangelista

autor pierwszej Ewangelii synoptycznej Nowego Testamentu (xpk)

sskfid-392

mądrość

w języku religijnym (...) oznacza (...) podstawową zdolność człowieka do moralnie właściwego poznania (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,s.230)

sskfid-393

meczet

muzułmańska budowla kultowa pełniąca funkcję domu modlitwy (Słownik Języka Polskiego, t.2,s.132)

sskfid-394

medytacja

czas przeznaczony na modlitwę i rozmyślanie religijne (Słownik Języka Polskiego, t.2,s.134)

sskfid-395

Mesjasz

termin określający oczekiwanego zbawiciela, szczególnie w tradycji żydowskiej (...) i chrześcijańskiej, gdzie stosuje się go wyłącznie do Jezusa Chrystusa (Słownik Wiedzy Biblijnej, red. B.M.Metzger, M.D.Coogan, Oficyna Wydawnicza "Vocatio", Warszawa 1996, s.512)

sskfid-396

metafizyka

najdonioślejsza część filozofii (...) zajmuje się całą rzeczywistością, jej strukturą jako rzeczywistości, jej przyczynami. Zajmuje się więc bytem jako bytem (Słownik Teologiczny, red. A.Zubierbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998, s.285-286)

sskfid-397

metropolia

w kościołach chrześcijańskich jednostka administracyjna zarządzana przez arcybiskupa, składająca się z kilku diecezji (Słownik Języka Polskiego, t.2, s. 145)

sskfid-398

męczennik

człowiek, który poniósł śmierć za wiarę (Słownik Języka Polskiego, t.2, s. 147)

sskfid-399

męczeństwo

poświęcenie własnego życia za Chrystusa, tzn. jako mężne i dobrowolne przyjęcie śmierci zadanej z nienawiści do chrześcijaństwa, dla poświadczenia wyznawanej prawdy czy rzeczywistości należącej do Objawienia (Słownik Teologiczny, red. A.Zubierbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice, s.286)

sskfid-400

Micheasz

jeden z proroków mniejszych Starego Testamentu (xpk)

sskfid-401

midrasz

homiletyczna metoda interpretacji biblijnej, pozwalająca na objaśnianie tekstu niekoniecznie w zgodzie z jego dosłownym sensem (A.Unterman, Encyklopedia tradycji i legend żydowskich, tł. O.Zienkiewicz, Książka i Wiedza, Warszawa 1998,s.180)

sskfid-402

miłosierdzie

gotowość przyjęcia z pomocą temu, kto znajduje się w potrzebie (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,s.234)

sskfid-403

miłość

termin, który w chrześcijaństwie wyraża wolną i wynikającą z natury ludzkiej radykalną realizację człowieka jako stworzenia chcianego i powołanego przez Boga (...) dzięki której człowiek bez reszty zwróciwszy się w stronę Boga znajduje się w stanie łaski i w sytuacji zbawienia (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,s.234-235)

sskfid-404

ministrant

osoba usługująca księdzu w czasie Mszy Świętej lub innych nabożeństw (Słownik Języka Polskiego, t.2,s. 181)

sskfid-405

misja

Kościół ma prawo i obowiązek spełniania "misji", to znaczy wolnego głoszenia ewangelii jako zrozumiałej prawdy i jako konkretnej miłości wśród wszystkich ludów i we wszystkich sytuacjach dziejowych (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,s.238)

sskfid-406

misjologia

refleksja naukowa nad całokształtem misji Kościoła (xpk)

sskfid-407

misjonarz

osoba w urzędowy sposób głosząca wiarę w Jezusa (xpk)

sskfid-408

mistyka

oznacza zarówno doświadczenie wewnętrznego, jednoczącego spotkania człowieka z boską nieskończonością (...) jak i próbę naukowego wyjaśnienia, refleksji nad tym doświadczeniem (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,s.240)

sskfid-409

mit

sposób mówienia o rzeczywistości wymykającej się określeniu przez słowa (xpk)

sskfid-410

mnich

członek zgromadzenia zakonnego, zakonnik, w religiach niechrześcijańskich: członek wspólnoty religijnej (Słownik Języka Polskiego, t.2,s.195)

sskfid-411

modernizm (teologia)

ogólne określenie pewnych fałszywych albo zniekształconych opinii teologicznych, które pojawiły się około 1900 r. jako wyraz uzasadnionej chęci głoszenia treści wiary chrześcijańskiej ludziom owych czasów w sposób adekwatny (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,s.244)

sskfid-412

modlitwa

akt religijny, w którym człowiek wchodzi niejako w rozmowę z objawiającym mi się Bogiem (Słownik Teologiczny, red. A.Zubierbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998,s.308)

sskfid-413

Mojżesz

główny przywódca Izraelitów podczas wyjścia z Egiptu i wędrówki przez pustyni oraz przekaziciel Prawa (Słownik Wiedzy Biblijnej, red. B.M.Metzger,M.D.Coogan, Oficyna Wydawnicza "Vocatio", Warszawa 1996,s.527)

sskfid-414

monarchia

państwo, w którym władza zwierzchnia spoczywa w ręku jednej osoby (monarchy) i sprawowana jest dożywotnio (MSJP, s.401)

sskfid-690

monastycyzm

forma usunięcia się od świata w samotność podjętą z własnej woli dla całkowitego poświęcenia się Bogu (ECh, s.471)

sskfid-691

monastyr

miejsce przeżywania życia monastycznego (ECh, s.471)

sskfid-692

monofizytyzm

nauka o jednej naturze (...) głosi, że substancjalne połączenie Logosu z rzeczywistością ludzką dało jedną "physis" (naturę), w której człowieczeństwo zostało wchłonięte przez boskość (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,248)

sskfid-603

monoteizm

w sensie filozoficznym to nauka głosząca, że istnieje tylko jeden najwyższy, absolutny, nieskończony i duchowo-osobowy byt (...) Z teologicznego punktu widzenia monoteizm Starego i Nowego Testamentu oznacza, że ów byt i owa moc, których doświadczamy w historii zbawienia (...) nie reprezentuje jakiejś boskiej mocy, ale jednego, jedyne, absolutnego Boga (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,250)

sskfid-416

monoteletyzm

doktryna o jednej woli (...) [patriarcha Konstantynopola Sergiusz I] twierdził, że Jezus Chrystus ma jedną wolą (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,250-251)

sskfid-602

monstrancja

sprzęt liturgiczny z metali szlachetnych służący do wystawiania hostii i noszenia jej podczas procesji (Słownik Języka Polskiego, t.2,s. 209)

sskfid-417

montanizm

herezja zapoczątkowana w początkach II wieku po Chrystusie przez Montana głosząca rychły koniec świata i początek królestwa Chrystusowego na ziemi (ECh, s.474)

sskfid-695

moralność

przedmiot etyki a także teologii moralnej (...) dotyczy ludzi, ich postaw, sądów i przeżyć (Słownik Teologiczny, red. A.Zubierbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998,s.314)

sskfid-418

mszał

księga liturgii katolickiej zawierająca teksty mszy na każdy dzień roku kościelnego i przepisy jej odprawiania (Słownik Języka Polskiego, t.2,s. 225)

sskfid-419

nabożeństwo

zespół obrzędów religijnych ujętych w normy liturgiczne lub zwyczajowe (Słownik Języka Polskiego, t.2,s.239)

sskfid-420

nadzieja

jedna z trzech cnót, w których wyraża się stosunek człowieka do Boga (...) [widzi] w Bogu najwyższe i upragnione Dobro, ku któremu człowiek stale dąży (Słownik Teologiczny, red. A.Zubierbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998,s.318)

sskfid-421

namaszczenie chorych

jeden z siedmiu sakramentów (...) niesie (...) podtrzymanie w wierze, siłę i ulgę, tak potrzebną w chorobie i zagrożeniu życia (...) przynosi także oczyszczenie z grzechów i ich skutków (Słownik Teologiczny, red. A. Zubierbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998,s.321-322)

sskfid-595

natchnienie biblijne

bezpośredni, pozytywny i nadprzyrodzony wpływ Boga na umysł i wolę piszącego, dzięki któremu powstała księga jest dziełem dwóch autorów (Słownik Teologiczny, red. A.Zubierbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998,s.326)

sskfid-422

nawrócenie

każdy rodzaj religijnej czy moralnej zmiany zwłaszcza zaś radykalne (...) zdanie się na Boga i Jego łaskawe kierownictwo (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,268-269)

sskfid-423

nazizm

doktryna ideologiczna i społeczna faszyzmu hitlerowskiego opierająca się na skrajnym szowinizmie i rasizmie (MSJP, s.435)

sskfid-696

Nehemiasz

namiestnik króla perskiego w Judzie w czasie odbudowy świątyni jerozolimskiej po niewoli babilońskiej (xpk)

sskfid-424

nestorianizm

myśl teologiczna zapoczątkowana w V wieku po Chrystusie, w myśl której w Chrystusie obecne były dwie natury oraz dwie osoby, a ich zjeednoczenie miało charakter czysto moralny i psychologiczny, a nie ontologiczny (ECh, s.496)

sskfid-697

niebo

[1.] to co ponad ziemią; (...) [2.] niebo może być metaforą zbawienia tych, którzy w sposób definitywny zostali ocaleni przez Boga (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały

niedziela

Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,271-272)

sskfid-425

niedziela

dzień wspomnienia zmartwychwstania Jezusa, pierwszy dzień tygodnia (xpk)

sskfid-426

Niepokalane Poczęcie

dogmat głosi, że na mocy uprzedzającej odkupieńczej łaski Jezusa Chrystusa Maryja od początku swojego istnienia była zachowana od grzechu pierwotnego (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987, 275)

sskfid-427

nieszpory

nazwa wieczornej godziny kanonicznej (xpk)

sskfid-428

niewolnictwo

formacja ekonomiczno-społeczna w której istnieją dwie podstawowe klasy: niewolnicy i ich właściciele (MSJP, s.453)

sskfid-698

nowenna

rozłożone na dziewięć okresów (zwykle dni) nabożeństwo poprzedzające większe święta lub uroczystości (Słownik Języka Polskiego, t.2,s.396)

sskfid-429

nowicjat

przygotowanie kandydatów do zakonu, okres próby w zakonie (Słownik Języka Polskiego, t.2,s. 396)

sskfid-430

Nowy Testament

część Biblii napisana po śmierci i zmartwychwstaniu Jezusa (xpk)

sskfid-431

nuncjatura

przedstawicielstwo dyplomatyczne Watykanu przy rządzie danego państwa (Słownik Języka Polskiego, t.2,s. 402)

sskfid-432

nuncjusz

stały przedstawiciel papieża przy rządzie obcego państwa (MSJP, s.462)

sskfid-699

objawienia prywatne

autentyczne objawienia skierowane do jednostki, które jednakże nie nakłada na wszystkich bezpośredniego obowiązku wiary (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,288)

[należy ten termin odróżnić od objawienia]

sskfid-601

objawienie

ujawnianie się Boga ludziom w ciągu dziejów jako Pana i Zbawcy (Słownik Teologiczny, red. A.Zuberbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998, s.349)

[należy ten termin odróżnić od objawień prywatnych]

sskfid-433

obrządek

odrębna liturgia wewnątrz jednego wyznania (Słownik Języka Polskiego, t.2,s.426)

sskfid-434

odkupienie

szczególna działalność Boga, dzięki której Bóg wyzwala swój lud z niewoli i nabywa na swoją szczególną własność (Słownik Teologiczny, red. A.Zuberbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998, s. 355)

sskfid-435

odpust

odpuszczenie przez Kościół poza sakramentem pokuty kar doczesnych, jakie winien człowiek ponieść za swoje grzechy (Słownik Teologiczny, red. A.Zuberbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998, s. 360)

sskfid-436

ofiara

w znaczeniu religijnym jest to złożenie Bogu jakiegoś daru dla zjednoczenia się z Nim, a szczególnie dla przebłagania Go za grzechy (Słownik Teologiczny, red. A.Zuberbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998, s. 361)

sskfid-437

Ojcowie Apostolscy

pisarze chrześcijańscy I i II w. będący w bezpośredniej łączności z apostołami albo związani z nimi bliskością czasu i treścią głoszonej nauki (EK.t.1,k.816)

sskfid-89

Ojcowie Kościoła

pisarze chrześcijańscy, żyjący w starożytności (do VIII w.) ((por.)Słownik Teologiczny, red. A.Zuberbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998, s. 364)

sskfid-438

ołtarz

miejsce składania ofiar kultowych znane prawie we wszystkich religiach (Słownik Języka Polskiego, t.2,s.516)

sskfid-439

opactwo

katolicki klasztor męski i dobra klasztorne pod zarządkiem opata (Słownik Języka Polskiego, t.2,s. 521)

sskfid-440

opactwo (budynek)

zespół budynków zajmowanych przez wspólnotę mnichów tworzących opactwo (wspólnotę) (ECh, s.527)

sskfid-701

opactwo (wspólnota)

wspólnota mnichów kierowana przez opata (ECh, s.527)

sskfid-700

opat

przełożony opactwa (Słownik Języka Polskiego, t.2,s. 523)

sskfid-441

Opatrzność Boża

plan, jaki wobec stworzonego świata ma wiedza Boża obejmująca wszystko, nawet wolne akty stworzeń oraz wola Boża w miłości podtrzymująca i określająca wszystko swoją nieskończoną mocą (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,301)

sskfid-442

opętanie

w ujęciu Biblii oznacza całkowite opanowanie człowieka, jego zachowania się i postępowania przez złego ducha (Słownik Teologiczny, red. A.Zuberbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998, s. 369)

sskfid-443

ordynariusz

biskup zarządzający diecezją w Kościele katolickim (MSJP, s.514)

sskfid-702

osoba

pojęcie odnoszące się do każdego człowieka jako konkretnej istoty rozumnej (Słownik Teologiczny, red. A.Zuberbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998, s. 371)

[w definicji powinno chodzić o kategorie abstrakcyjną, odnoszącą się do pewnej kategorii bytów, a nie o konkretne uszczegółowienie np. człowieka, czy Boga]

sskfid-444

palimpsest

starożytny lub średniowieczny rękopis pisany na pergaminie, z którego wytarto tekst pierwotny (Słownik Języka Polskiego, t.2,s. 585)

sskfid-445

panteon

w religiach politeistycznych: ogół bóstw powiazanych ze sobą w system heirarchicznej zależności (Słownik Języka Polskiego, t.2,s.594)

sskfid-455

papiestwo

urząd określający władzę papieża (MSJP, s.535)

sskfid-703

papież

oficjalny tytuł nadawany obecnie biskupowi Rzymu jako głowie Kościoła powszechnego (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,315)

sskfid-457

parafia

podstawowa, najmniejsza jednostka organizacyjna zarządzana przez proboszcza (Słownik Języka Polskiego, t.2,s. 601)

sskfid-458

paraklet

imię, jakim Jan nazywa Ducha Świętego (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,317)

sskfid-456

parlament

przedstawicielski organ ustawodawczy pochodzący z wyborów, składający się z jednej lub z dwóch izb (MSJP, s.537)

sskfid-704

parlamentaryzm

system rządów w którym wszystkie organy państwowe podporządkowane są parlamentowi (MSJP, s.538)

sskfid-705

paruzja

powtórne przyjście Chrystusa w chwale na końcu czasów (Słownik Teologiczny, red. A.Zuberbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998, s. 386)

sskfid-459

Pascha

coroczne powtórzenie pierwszej Paschy Izraela w Egipcie, upamiętniające ocalenie pierworodnych i wyjście z Egiptu (...) święto Paschy we wspólnocie chrześcijańskiej upamiętnia jednoczesne ustanowienie Starego i Nowego Przymierza (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,319)

sskfid-460

pasterka

msza odprawiana w noc Bożego Narodzenia (Słownik Języka Polskiego, t.2,s. 616)

sskfid-461

patriarcha [funkcja społ.]

ojcowie plemienia, naczelnicy rodu lub pokoleń (Słownik Teologiczny, red. A.Zuberbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998, s. 389)

sskfid-462

patriarcha (urząd)

tytuł niektórych biskupów w kościele katolickim i prawosławnym (MSJP, s.542)

sskfid-706

patriarchat (urząd)

godność i władza patriarchy (Słownik Języka Polskiego, t.2,s.620)
[termin odróżnić od patriarchatu jako rodowego ustroju społecznego]

sskfid-463

patriarchat [ustrój społ.]

rodowy ustrój społeczny (xpk)
[odróżnić od patriarchatu jako urzędu]

sskfid-621

patrologia

nauka o życiu i pismach Ojców Kościoła (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,320)

[termin należy odróżnić od terminu o innym zakresie - patrystyki]

sskfid-464

patron

święty, którego imię nadano komuś w czasie chrztu lub pod którego opiekę oddaje się kraje, miasta, obiekty, zawody (Słownik Języka Polskiego, t.2,s.621)

sskfid-465

patrystyka

określenie epoki Ojców Kościoła, a więc tego okresu w historii Kościoła, dogmatów i teologii, którym zajmuje się patrologia (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,320)

sskfid-466

Paweł Apostoł

postać pierwszego wieku chrześcijaństwa, wywarł wielki wpływ na oddzielenie się Kościoła od wspólnoty żydowskiej, autor 13 listów Nowego Testamentu (xpk)

sskfid-467

pelagianizm

herezja negująca istnienie grzechu pierworodnego i pomniejszająca rolę łaski, a wyolbrzymiająca znaczenie wolnej woli (ECh, s.553)

sskfid-707

pielgrzym

człowiek odbywający wędrowkę do miejsca kultu (Słownik Języka Polskiego, t.2,s.650)

sskfid-469

pielgrzymka [osoby]

grupa pielgrzymów wędrujących razem w celu uczczenia miejsc kultu (MSJP, s.552)

sskfid-708

pielgrzymka [wędrowka]

wędrowka do miejsc kultu (Słownik Języka Polskiego, t.2,s.650)

sskfid-470

Pięcioksiąg

nazwa obejmująca pięć pierwszych ksiąg Starego Testamentu, które tradycja żydowska i chrześcijańska przypisywała Mojżeszowi (Słownik Teologiczny, red. A.Zuberbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998, s. 401)

sskfid-473

Piotr Apostoł

jeden z apostołów Jezusa, często zajmujący w ich wspólnocie pierwsze miejsce (xpk)

sskfid-474

pneumatologia

nauka, będąca częścią teologii dogmatycznej, opisująca osobę i działanie Ducha Świętego (xpk)

sskfid-475

pogaństwo

poganami są ci, którzy żyjąc pośród narodów i będąc kształtowani przez ich własną historię faktycznie nie zetknęli się jeszcze (...) z roszczeniem chrześcijaństwa albo przed którym jeszcze się zamykają (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,339)

sskfid-477

pogrzeb

obrzędy towarzyszące grzebaniu lub paleniu zwłok (Słownik Języka Polskiego, t.2,s. 765)

sskfid-478

pojednanie

biblijna i teologiczna idea wyrażająca (...) sens zbawienia człowieka, dokonanego przez Boga w Jezusie Chrystusie (Słownik Teologiczny, red. A.Zuberbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998, s.418)

sskfid-479

pokusa

"głos" wewnętrzny, wewnętrzne poruszenie nakłaniające do grzechu (Słownik Teologiczny, red. A.Zuberbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998, s.425)

sskfid-480

pokuta

prawidłowa postawa wobec grzechu: oznacza proces całkowitego nawracenia się, wewnętrzną przemianę człowieka, jego radykalną odnową i odrodzenie (Słownik Teologiczny, red. A.Zuberbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998, s.426)

sskfid-481

pontyfikał

księga liturgiczna zawierająca obrzędy sprawowane przez biskupa (xpk)

sskfid-482

pontyfikat

okres panowania określonego papieża (xpk)

sskfid-483

post

powstrzymanie się od jedzenia niektórych potraw oraz czasowe ograniczenie ilości dziennego spożycia z motywów religijno-moralnych (Słownik Teologiczny, red. A.Zuberbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998, s.435)

sskfid-484

poświęcenie

działanie wyłączające jakieś rzeczy ze świeckiej sfery użytkowania albo przeznaczające je do szczególnej służby w sferze kultu (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,346)

sskfid-598

potępienie

ostateczna konsekwencja nieposłuszeństwa stworzeń rozumnych wobec Stwórcy (Słownik Teologiczny, red. A.Zuberbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998, s.437)

sskfid-485

powołanie

przeświadczenie jednostki, że określony zawód (forma życia) odpowiada woli Boga i jest realizacją życiowego zadania (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,347)

sskfid-486

prałat

wyższy dostojnik sprawujący władzę kościelną (Słownik Języka Polskiego, t.2,s.908)

sskfid-487

prawo kanoniczne

obowiązujące w Kościele prawo, które reguluje jego życie jako wspólnoty (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,357)

sskfid-254

prawosławie

określenie Kościoła wschodniego po schizmie w 1054 roku (ECh, s.599)

sskfid-709

preegzystencjalizm

doktryna, która głosi, że dusze ludzkie istniały już przed ich cielesną egzystencją (...) tak że egzystencja cielesna byłaby konsekwencją grzechu popełnionego w życiu przed-cielesnym (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,362)

sskfid-488

prefacja

część mszy o charakterze dziękczynnym i pochwalnym poprzedzająca konsekrację (Słownik Języka Polskiego, t.2,s.917)

sskfid-489

prefekt

ksiądz katacheta (Słownik Języka Polskiego, t.2,s.917)

sskfid-490

prezbiter

kapłan mający pełne święcenia (Słownik Języka Polskiego, t.2,s.921)

sskfid-491

proboszcz

ksiądz zarządzający parafią (Słownik Języka Polskiego, t.2,s. 926)

sskfid-492

procesja

uroczysty obchód ze śpiewem i niesieniem sakralnych przedmiotów kultu, znany wszystkim religiom (Słownik Języka Polskiego, t.2,s.927)

sskfid-493

profetyzm

zjawisko występowania proroków (Słownik Języka Polskiego, t.2,s.931)

sskfid-494

prorok

prorokiem można nazwać osobę, która jest upoważniona do przekazywania objawienia Bożego (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,362)

sskfid-495

protestantyzm

pojęcie to obejmuje wszystkie wspólnoty wiary, które wywodzą się z Reformacji XVI w. (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,363-364)

sskfid-415

Protoizajasz

uowna nazwa autora pierwszej części księgi Izajasza (Iz 1-39) (xpk)

sskfid-496

provincia

jednostka podziału administracyjnego (MSJP, s.636)

sskfid-710

prymas

arcybiskup będący zwierzchnikiem Kościoła katolickiego w danym kraju (MSJP, s.637)

sskfid-711

prymicja

pierwsza msza odprawiana przez nowo wyświęconego kapłana (Słownik Języka Polskiego, t.2,s.950)

sskfid-497

przebaczenie

jest przede wszystkim dziełem Boga, który odpuszcza ludziom grzechy i należną za nie karę (Słownik Teologiczny, red. A.Zuberbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998, s.465)

sskfid-498

przeistoczenie

przemiana chleba i wina w Ciało i Krew Jezusa Chrystusa (xpk)

sskfid-299

przeznaczenie

przykazania Boże

wyrażenie pochodzenia biblijnego, którym teologia od czasów starożytnych posługuje się dla wyrażenia Bożej woli zbawienia wszystkich ludzi, którzy rzeczywiście będą zbawieni (Słownik Teologiczny, red. A.Zuberbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998, s.469)

sskfid-499

przykazania Boże

w Starym Testamencie określenie owych postanowień, które Bóg przymierza obwieścił ludowi przymierza (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,375)

sskfid-500

przymierze

oznacza w Starym Testamencie szczególny stosunek Izraela do Jahwe (...) Nowy Testament mówi o krwi, w której zostało zawarte (...) Nowe Przymierze, a mianowicie o krwi Chrystusa (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,376-377)

sskfid-501

pustelnia

mieszkanie, siedziba pustelnika (Słownik Języka Polskiego, t.2,s.1081)

sskfid-502

pustelnik

człowiek żyjący w odosobnieniu i oddający się modlitwie, pokucie, kontemplacji (Słownik Języka Polskiego, t.2,s. 1081)

sskfid-503

rabin

wyświęcony uczonec w Piśmie, tradycyjnie upoważniony do rozstrzygnięcia spornych kwestii rytuału żydowskiego (A.Unterman, Encyklopedia tradycji i legend żydowskich, Książka i Wiedza, Warszawa 1998,s.227)

sskfid-504

racjonalizm

doktryna filozoficzna uznająca prymat rozumu (Słownik Teologiczny, red. A.Zubierbier, Księgarnia Św.Jacka,Katowice 1998,s.485)

sskfid-24

rady ewangeliczne

w znaczeniu przyjętym w terminologii teologicznej rady ewangeliczne dotyczą doskonałego ubóstwa, czystości i posłuszeństwa, będących przedmiotem ślubów zakonnych (Słownik Teologiczny, red.A.Zubierbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998,s.489)

sskfid-597

raj

oznacza warunki życia i stan egzystencji pierwszych ludzi przed upadkiem (K.Rahner, H. Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,384)

[odróżnić od nieba]

sskfid-505

reforma

zmiana ulepszająca dotychczasowy stan rzeczy (MSJP, s.690)

sskfid-712

reformacja

w nauce historycznej przyjęły się dwa terminy na określenie reformy religijnej XVI w.: Reformacja i Kontrreformacja. Pierwsza dotyczy reformy protestanckiej [zapoczątkowanej przez Marcina Lutra], druga - katolickiej (Słownik Teologiczny, red. A.Zubierbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998, s.493)

sskfid-506

reguła

spisane prawo zakonu, ukazujące jak wprowadzić w życie jego charyzmat (xpk)

sskfid-121

reinkarnacja

pogląd właściwy dla religii wschodnich (choć nie tylko) utrzymujący, że dusza wielokrotnie wciela się w różne "ciała" zanim osiągnie cel "wędrówki" (np. nirwanę)

rekolekcje

(xpk)

sskfid-507

rekolekcje

działanie podejmowane przez Kościół w celu umocnienia wiary wierzących (xpk)

sskfid-508

religioznawstwo

nauka interdyscyplinarna, której celem jest opis zjawiska religii (xpk)

sskfid-509

relikwia

całość lub część ciała świętego lub błogosławionego, którego kult został uznany przez Kościół (ECh, s.638)

sskfid-715

relikwie

przedmioty kultu związane ze świętymi (xpk)

sskfid-510

rewolucja

gwałtowny przewrót w życiu społeczeństwa i państwa (MSJP, s.696)

sskfid-716

reżim

ujemne określenie systemu rządów stosujących przemoc i ucisk polityczny (MSJP, s.696)

sskfid-717

rok liturgiczny

okres przeżywania przez Kościół w ramach roku kalendarzowego zbawczego dzieła Jezusa (Słownik Teologiczny, red. A.Zubierber, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998,s.507)

sskfid-511

różaniec

rodzaj modlitwy połączonej z rozważaniem tajemnic Jezusa i Maryi (xpk)

sskfid-512

rytuał

całość czynności związanych z danym działaniem liturgicznym (xpk)

sskfid-513

sacrum i profanum

sacrum oznacza to, co należy do tego, co święte (...) profanum (...) oznacza świeckość świata, w którym rości sobie ona pretensję do autonomii wobec religii i Kościoła (...) ta para pojęć nie nadaje się do wyrażenia sposobu, w jaki chrześcijaństwo widzi świat i jak interpretuje samo siebie (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987, 401)

sskfid-514

saduceusze

stronnictwo polityczno-religijne o nastawieniu sceptyczno-liberalnym w judaizmie w czasach Jezusa (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,402)

sskfid-520

sakralizacja

nadawanie osobom, działaniom, rzeczom charakteru sakralnego (xpk)

sskfid-515

sakrament

określenie siedmiu obrzędów - znaków Chrystusowej Łaski - stanowiących strukturę życia Kościoła (Słownik Teologiczny, red. A.Zubierbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998, s.514)

sskfid-516

sakrament kapłaństwa

jeden z siedmiu sakramentów Kościoła, udzielający łask powołanym ludziom potrzebnych do tworzenia i pogłębiania wspólnoty uczniów Jezusa ((por.) Słownik

Teologiczny, red. A. Zubierbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998,s.228)

sskfid-517

sakrament małżeństwa

jeden z siedmi sakramentów Kościoła, udzielający łaski osobom znajdującym się w małżeństwie (xpk)

sskfid-518

sakrament pokuty i pojednania

jest znakiem odpuszczenia człowiekowi grzechów popełnionych po chrzcie (Słownik Teologiczny, red. A. Zubierbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998,s.428)

sskfid-519

sakramentalia

znaki święte, które podobnie jak sakramenty, oznaczają pewne duchowe skutki, ale (...) ustanowione są przez Kościół i modlitwie Kościoła zawdzięczają swą skuteczność (Słownik Teologiczny, red. A. Zubierbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998,s.518)

[wybrano liczbę mnogą terminu, ponieważ jest powszechnie używana]

sskfid-596

sakramentarz

księga liturgiczna zawierająca teksty sprawowanych sakramentów (xpk)

sskfid-521

sakramentologia

nauka teologiczna, której przedmiotem są sakramenty Kościoła (xpk)

sskfid-522

Samuel

postać z czasów rodzącej się monarchii Izraelskiej w XI w. przed Chrystusem, namaścił Saula i Dawida na królów (xpk)

sskfid-523

sanktuarium

miejsce święte o znaczeniu kultowym (MSJP, s.734)

Saul

sskfid-718

król Izraelski żyjący w XI w. przed Chrystusem (xpk)

schizma

sskfid-524

separacja grupy wyznawców od Kościoła, spowodowana różnicą zdań w sprawach dyscyplinarnych lub doktrynalnych (ECh, s.663)

scholastyka

sskfid-719

1. typ filozofii lub teologii uprawianej w średniowieczu; 2.okres w rozwoju kultury zachodniej Europy (XII-XIV w.) (Słownik Teologiczny, red. A. Zubierbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998,s.525)

sskfid-526

sejm

niższa izba parlamentu dwuizbowego (MSJP, s.737)

sskfid-720

sekty

grupy religijne, wyodrębnione z jakiejś religii lub związku wyznaniowego, które odebrały się od któregoś z Kościołów i przyjęły własne zasady organizacyjne (Słownik Teologiczny, red. A. Zubierbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998,s.526)

sskfid-369

seminarium

miejsce, w którym poprzez formację duchową, intelektualną i rozwój człowieczeństwa powołane osoby przygotowują się do przyjęcia sakramentu kapłaństwa (xpk)

sskfid-527

seminarium duchowne

wyższa uczelnia mająca na celu formację duchową i intelektualną kandydatów do kapłaństwa służebnego, diakonatu i prezbiteratu (ECh, s.666)

sskfid-721

senat

wyższa izba dwuizbowego parlamentu (MSJP, s.738)

sskfid-722

Septuaginta

najstarsze grackie tłumaczenie Starego Testamentu dokonane w III-II w. przed Chrystusem (Słownik Teologiczny, red. A. Zubierbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998,s.531)

sskfid-592

sługa boży

tytuł nadawany osobie, u której stwierdzono heroiczną cnotę (xpk)

sskfid-528

sobór

zgromadzenie głównie biskupów, zwołane w celu omówienia spraw Kościoła, podjęcia decyzji i wydania formalnych postanowień (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,420)

sskfid-529

sodalicja

katolickie stowarzyszenie religijne (MSJP, s.760)

sskfid-723

Sofoniasz

jeden z proroków mniejszych Starego Testamentu (xpk)

sskfid-591

soteriologia

teologiczna nauka o odkupieniu, zbawieniu człowieka (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,424)

sskfid-530

spowiednik

duchowny słuchający spowiedzi (xpk)

sskfid-531

Stary Testament

część Biblii opisująca historię zbawienia do narodzenia Jezusa Chrystusa (xpk)

sskfid-532

statut

zbiór przepisów dotyczących organizacji, zakresu i sposobu działania określonej osoby prawnej (MSJP, s.776)

sskfid-724

stworzenie

działanie Boże, będące źródłem istnienia świata (Słownik Teologiczny, red. A. Zubierbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998,s.553)

sskfid-533

Stwórca

termin określający osobę (Boga), która dokonała stworzenia (xpk)

[terminem tym mogą być w pewnych przypadkach (np. religiach niechrześcijańskich) nazwane inne osoby niż Bóg]

sskfid-34

stygmaty

zjawisko towarzyszące doświadczeniu mistycznemu, które występuje dość często od czasów Franciszka z Asyżu aż do naszych dni (...) tam, gdzie jest ono wyrazem i fizycznym rezultatem mistycznej miłości do Chrystusa i krzyża, można odnosić się do niego z religijnym szacunkiem ((por.)K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,436)

[l.mn. jest bardziej przyjęta w j.polskim]

sskfid-534

symbol wiary

sformułowanie zasadniczych prawd wiary, których wyznawanie jest znakiem, że ktoś dzieli wiarę Kościoła (Słownik Teologiczny, red. A. Zubierbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998,s.557-558)

sskfid-536

synagoga

Żydzi (...) budowali synagogę, aby móc odprawiać w modły, czytać Torę i kierować sprawami wspólnoty (A.Unterman, Encyklopedia tradycji i legend żydowskich, Książka i Wiedza, Warszawa 1998,s.260)

sskfid-535

syndonologia

interdyscyplinarna dziedzina nauki zajmująca się problematyką Całunu Turyńskiego (xpk)

sskfid-590

synod

zgromadzenie oficjalnych przedstawicieli Kościoła, zwołane przez Papieża lub biskupa diecezjalnego (xpk)

sskfid-593

synopsa

zestawienie współbieżne tekstów Biblii (np. Ewangelii) (xpk)

sskfid-537

synoptyczne Ewangelie

ogólna nazwa Ewangelii według świętego Mateusza, Marka i Łukasza (xpk)

sskfid-538

Syrach

umowna nazwa autora księgi Syracha - Jezusa syna Syracha (xpk)

sskfid-539

Szatan

tajemnicza nieziemska istota, działająca na szkodę człowieka, usiłująca go sprowadzić na drogę zła i przeciwstawiająca się w ten sposób zbawczemu działaniu Chrystusa; jest ojcem kłamstwa (Słownik Teologiczny, red. A. Zubierbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998,s.563)

[wybrano termin, który jest nazwą własną, dlatego pisany dużą literą]

sskfid-540

śluby zakonne

akt religijnego zobowiązania się, przyrzeczenie złożone Bogu (Słownik Teologiczny, red. A. Zubierbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998,s.564)

[nie używać do oznaczenia sakramentu małżeństwa]

sskfid-541

śmierć

w znaczeniu fizycznym to zjawisko nieodwracalnego ustania wszelkich czynności życiowych organizmu (Słownik Teologiczny, red. A. Zubierbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998,s.565)

sskfid-542

świątynia

miejsce oddawania czci bóstwom, znane we wszystkich religiach (xpk)

sskfid-543

święto

czas poświęcony uroczystościom kultowym (xpk)

sskfid-544

święty

wyznawca Chrystusa, który w przekonaniu Kościoła szedł za życia heroicznie drogą swej wiary i znajdując się w dziś wśród zbawionych, skutecznie wstawia się za nami u Boga (Słownik Teologiczny, red. A. Zubierbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998,s.580)

sskfid-545

Talmud

najważniejsze opracowanie ustnej Tory, spisane w formie obszernego aramejskiego komentarza do rozdziałów Miszny (A.Unterman, Encyklopedia tradycji i legend żydowskich, Książka i Wiedza, Warszawa 1998,s.282)

sskfid-546

targum

aramejskie tłumaczenie Biblii z komentarzem (A.Unterman, Encyklopedia tradycji i legend żydowskich, Książka i Wiedza, Warszawa 1998,284)

sskfid-588

teizm

oznacza takie ujęcie Boga, zgodnie z którym Bóg jest bytem najwyższym i działającym osobowo, ale w odróżnieniu od deizmu przyjmuje stałą aktywną obecność Boga w świecie (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,463)

sskfid-547

teodycea

nauka filozoficzna podejmująca próbę opisu Boga (xpk)

sskfid-548

teofania

jednorazowe objawienie się Boga (xpk)

sskfid-589

teologia

jest tym, co mówi się o Bogu na podstawie Objawienia ((por.)Słownik Teologiczny, red. A. Zubier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998,s.586)

sskfid-549

teologia biblijna

część biblistyki, teologia danej części Biblii lub teologia bezpośrednio wynikająca z Biblii (xpk)

sskfid-550

teologia dogmatyczna

nauka teologiczna o zawartych w objawieniu prawdach wiary religijnej. [oryginalnie definicja z EK dotycząca "dogmatyki"] (por. EK,t.4,k.23)

sskfid-187

teologia duchowości

część teologii próbującej opisać całokształt doświadczenia duchowego człowieka zwracającego się do Boga (xpk)

[należy odróżnić od teologii życia wewnętrznego, której przedmiotem są wnioski wynikające z teologii (dogmatycznej, moralnej itd.), jakie można zastosować w życiu duchowym]

sskfid-551

teologia fundamentalna

utożsamiana niekiedy z apologetyką, jest działem teologii zajmującym się samymi jej podstawami (Słownik Teologiczny, red. A. Zubierbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998,s.590)

[należy odróżnić termin od apologetyki]

sskfid-552

teologia moralna

traktuje o prawym i zgodnym z wolą Bożą postępowaniu człowieka (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,481)

sskfid-553

teologia pastoralna

w szerokim sensie jest teologiczną refleksją nad samorealizacją Kościoła jako znaczącego działania Boga wobec świata, nad tym jak owo działanie urzeczywistnia się i jak musi się urzeczywistniać (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,482-483)

sskfid-554

teologia życia wewnętrznego

nauka teologiczna, której przedmiotem są wnioski wynikające z teologii (dogmatycznej, moralnej itd.) oraz ich zastosowanie w życiu duchowym (xpk)

sskfid-555

tradycja

proces i treść przekazu prawdy objawionej (K.Rahne, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,498)

sskfid-556

traktat

układ międzynarodowy o charakterze politycznym, gospodarczym i handlowym (MSJP, s.833)

sskfid-726

transcendencja

w sensie logicznym transcendentne są takie wypowiedzi, które nie odnoszą się tylko do jednej ograniczonej dziedziny bytu, (...) ale które z konieczności są ważne w odniesieniu do każdego realnego czy możliwego bytu (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,500)

sskfid-557

transsubstancjacja

dokonująca się w ofierze Mszy św. dzięki sprawowanej mocą Bożą konsekracji przemiana substancji chleba i wina w substancję ciała i krwi Jezusa (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,501)

sskfid-586

Tritoizajasz

umowna nazwa autora trzeciej części księgi proroka Izajasza (Iz 56-66) (xpk)

sskfid-587

Trójca Święta

wyrażenie oznacza w chrześcijaństwie Boga, który jest jeden, lecz w trzech Osobach (Słownik Teologiczny, red. A. Zubierbier, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1998,s.606)

sskfid-558

trybunał

sąd, kolegium sądowe (MSJP, s.840)

sskfid-727

ubóstwo

w języku chrześcijańskim określa przyporządkowanie wszelkich dóbr Bogu jako Dobru Najwyższemu (Słownik Teologiczny, red. A.Zubierbier, Księgarnia św.Jacka, Katowice 1998,s.608)

sskfid-559

unia hipostatyczna

jest terminem teologicznym, który oznacza, że w Jezusie Chrystusie ludzka rzeczywistość stała się - dzięki zjednoczeniu i trwałej jedności natury ludzkiej z boską osobą (hipostazą) Logosu - stworzoną samowypowiedzią Słowa Bożego (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,512)

sskfid-585

uniwersytet

wyższa uczelnia o kilku wydziałach (MSJP, s.862)

sskfid-728

uroczystość

w ramach roku liturgicznego najbardziej podniosły obchód świąteczny (xpk)

sskfid-560

Urząd Nauczycielski Kościoła

zdolność Kościoła do kontynuowania świadectwa o samoobjawieniu się Boga, (...) według samorozumienia Kościoła katolickiego pełna władza nauczania przysługuje episkopatowi jako całości, jeżeli sprawowana jest w łączności wzajemnej i razem z biskupem rzymskim jako głową kolegium, oraz biskupowi rzymskiemu, gdyż jest on autorytatywną głową owego kolegium (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,515-516)

sskfid-383

usprawiedliwienie

wydarzenie, w którym Bóg przez swój wolny akt miłości prowadzi człowieka do takiej relacji ze sobą, jakie On jako święty Bóg wymaga od człowieka i jaką On jako Bóg udzielający łaski gotów jest mu dać (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,518)

sskfid-562

wcielenie

przyjęcie przez osobę Syna Bożego człowieczeństwa z Najświętszej Maryi Panny (Słownik Teologiczny, red. A.Zubierbier, Księgarnia św.Jacka, Katowice 1998,s.623)

sskfid-563

wiara

w najogólniejszym sensie to przyjęcie w sposób wolny wypowiedzi jakiejś osoby ze względu na zaufanie, którym się ją obdarza (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,533)

sskfid-564

Wielkanoc

liturgiczny obchód, którego treścią jest Pascha Chrystusa (xpk)

sskfid-600

Wielki Post

liturgiczne przygotowanie do wspomnienia Paschy - Wielkanocy (xpk)

sskfid-565

Wielki Tydzień

nazwa liturgicznego wspomnienia najważniejszych wydarzeń w życiu Jezusa - ustanowienia Eucharystii, śmierci i zmartwychwstania (xpk)

sskfid-566

wikariusz

duchowny, który jest pomocnikiem biskupa - wikariusz biskupi, proboszcz - wikariusz parafialny (xpk)

sskfid-567

wizytacja

kontrola, inspekcja dokonana przez wizytatora, np. biskupa w parafii (MSJP, s.899)

sskfid-729

wniebowstąpienie

jest (...) wypowiedzią Nowego Testamentu o wzięciu ukrzyżowanego, zmarłego i zmartwychwstałego Jezusa do Boga, że znajduje w niej wyraz trwała ważność Jego człowieczeństwa (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,547)

sskfid-154

Wniebowzięcie Maryi Panny

jest dogmatem, który mówi, że doskonała i uwielbiona cielesność już teraz jest częścią totalnego spełnienia Maryi po zakończeniu jej życia ziemskiego (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,548)

sskfid-568

wspólnota

związek między osobami oparty na trwałych więzach wewnętrznych (krwi, tradycji, kulturze, przekonaniach, miłości ...) (Słownik Teologiczny, red. A.Zubierbier, Księgarnia św.Jacka, Katowice 1998,s.648)

sskfid-571

Wulgata

łaciński przekład Biblii, w znacznej części dzieło św. Hieronima, (...) w 1965 r. Paweł VI powołał specjalną komisję, której zlecił przygotowanie tzw. Neo-Wulgaty, (...) uroczystej promulgacji (...) dokonał Jan Paweł II w dniu 25 VI 1979 (Słownik Teologiczny, red. A.Zubierbier, Księgarnia św.Jacka, Katowice 1998,s.655-656)

sskfid-572

wyprawa

ekspedycja złożona z grupy osób, udająca się gdzieś w jakimś celu (MSJP, s.938)

sskfid-730

wyprawa krzyżowa

ekspedycja chrześcijan udająca się do Ziemi Świętej w celu uwolnienia terytorium z panowania muzułmanów (MSJP, s.938)

sskfid-731

wyzwolenie

uwolnienie do stanu zależności (...) wyzwolenie jest jednym z określeń działania Bożego w historii (Słownik Teologiczny, red. A.Zubierbier, Księgarnia św.Jacka, Katowice 1998,s.658)

sskfid-573

Zachariasz

jeden z proroków mniejszych Starego Testamentu (xpk)

sskfid-575

zadośćuczynienie

wynagrodzenie krzywdy, wyrównanie szkody komuś wyrządzonej (Słownik Teologiczny, red. A.Zubierbier, Księgarnia św.Jacka, Katowice 1998,s.663)

sskfid-582

zakon

wspólnota, w której członkowie realizują rady ewangeliczne (Słownik Teologiczny, red. A.Zubierbier, Księgarnia św.Jacka, Katowice 1998,s.665)

sskfid-576

zasługa

dobry czyn, przez który uzyskuje się prawo do otrzymania nagrody. Jeżeli nagroda za dany czyn należy się człowiekowi w imię sprawiedliwości - mówimy o zasłudze w znaczeniu ścisłym, jeżeli natomiast jakiś czyn nie musi, lecz wypada, by był wynagrodzony - mówimy o zasłudze w znaczeniu szerszym (Słownik Teologiczny, red. A.Zubierbier, Księgarnia św.Jacka, Katowice 1998,s.669-670)

sskfid-570

Zbawiciel

osoba dokonująca zbawienia, w chrześcijaństwie Jezus Chrystus (xpk)

sskfid-578

zbawienie

oznacza wyzwolenie człowieka przez Boga z niewoli grzechu, grożącej potępieniem

wiecznym, i danie mu udziału w wiekuistym szczęściu samego Boga (Słownik Teologiczny, red. A.Zubierbier, Księgarnia św.Jacka, Katowice 1998,s.675)

sskfid-579

zesłanie Ducha Świętego

w dzień Pięćdziesiątnicy - jest realizacją zapowiedzi prorockich Starego Testamentu i wypełnieniem obietnicy danej przez samego Jezusa (Słownik Teologiczny, red. A.Zubierbier, Księgarnia św.Jacka, Katowice 1998,s.679)

sskfid-580

zło

nie jest brakiem dobra, lecz wyraźnym i zdecydowanym zaprzeczeniem dobra. Nie ma więc żadnej realności w samym sobie, nie jest jakąś praistotą przeciwną Bogu, lecz dopuszczoną przez Boga tajemniczą możliwością wolnego stworzenia (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,565)

sskfid-581

zmartwychwstanie

ostateczne przezwyciężenie śmierci, przywrócenie umarłemu człowiekowi życia, które ma trwać na wieki (Słownik Teologiczny, red. A.Zubierbier, Księgarnia św.Jacka, Katowice 1998,s.685)

sskfid-583

życie

w sensie filozoficznym analogiczny sposób realizowania się bytu na poszczególnych, coraz to wyższych stopniach rzeczywistości (K.Rahner, H.Vorgrimler, Mały Słownik Teologiczny, IW PAX, Warszawa 1987,576)

sskfid-569

Żyd

w tradycyjnej definicji Żydem jest ktoś urodzony z matki Żydówki lub nawrócony na judaizm (A. Unterman, Encyklopedia tradycji i legend żydowskich, Książka i Wiedza, Warszawa 1998, 305)

sskfid-619

3. INDEKS DZIEDZINOWY

BIBLISTYKA

Biblia
egzegeza biblijna
kanon
natchnienie biblijne
Nowy Testament
Stary Testament
teologia biblijna

GEOGRAFIA BIBLIJNA

Jerozolima
Juda (kraina)
Judea

HERMENEUTYKA

antiocheńska szkoła egzegetyczna

HERMENEUTYKA BIBLIJNA

aleksandryjska szkoła egzegetyczna
analiza narratywna
apokaliptyka
Heksapla
konkordancja

HISTORIA BIBLIJNA

achemenidzi
Akadowie
Ammonici

Amoryci
Aramejczycy
Asyryjczycy

HISTORIA EGZEGEZY

aleksandryjska szkoła egzegetyczna
antiocheńska szkoła egzegetyczna

JĘZYKI BIBLIJNE

Akadowie
alegoria
język aramejski
język grecki
język hebrajski

KRYTYK TEKSTU

Heksapla

KRYTYKA TEKSTU

akrostych
palimpsest
Septuaginta
targum
Wulgata

LITERATURA MIĘDZYTESTAMENTALNA

apokryf

NOWY TESTAMENT

abba
 agrafon
 Alfa i Omega
 apostoł
 Bartłomiej
 Benedictus (modlitwa)
 Ewangelia
 Ewangelia według św. Jana
 Ewangelia według św. Łukasza
 Ewangelia według św. Marka
 Ewangelia według św. Mateusza
 faryzeusze
 homologia
 Jerozolima
 Jezus Chrystus
 judaizm
 Judasz Iskariota
 Judea
 kairos
 kanon
 kerygmat
 krzyż
 Księga Apokalipsy świętego Jana
 Księga Dziejów Apostolskich
 Kyrios
 List do Efezjan
 List do Filemona
 List do Filipian
 List do Galatów
 List do Hebrajczyków
 List do Kolosan
 List do Koryntian 1
 List do Koryntian 2
 List do Rzymian
 List do Tesaloniczan 1
 List do Tesaloniczan 2
 List do Tymoteusza 1

List do Tymoteusza 2
 List do Tytusa
 List św. Jakuba
 List św. Jana 1
 List św. Jana 2
 List św. Jana 3
 List św. Judy
 List św. Piotra 1
 List św. Piotra 2
 logia Jezusa
 Logos
 Łukasz Ewangelista
 Maciej Apostoł
 Magnifikat (modlitwa)
 Marek Ewangelista
 Maryja Matka Jezusa
 Mateusz Ewangelista
 mądrość
 Mesjasz
 paraklet
 Pascha
 Paweł Apostoł
 Piotr Apostoł
 profetyzm
 prorok
 przykazania Boże
 przymierze
 rabin
 saduceusze
 Septuaginta
 synagoga
 synopsa
 synoptyczne Ewangelie
 teofania
 zesłanie Ducha Świętego

PROFORYSTYKA

lectio divina

STARY TESTAMENT

Aggeusz
alleluja
amfiktionia
Ammonici
Amoryci
Amos
Aramejczycy
Arka Noego
Arka Przymierza
Asyryjczycy
Baal
Balaam
Baruch
Daniel
dekalog
Deuteroizajasz
Deuterozachariasz
Ezdrasz
Ezechiasz
Ezechiel
heksaameron
homologia
Izajasz
Jahwe
Jakub
Jeremiasz
Jerozolima
Joel
Jonasz
Jozue
Juda (kraina)
judaizm
Kain
kanon
Kohelet
Księga Abdiasza
Księga Aggeusza
Księga Amosa
Księga Barucha
Księga Daniela
Księga Estery
Księga Ezdrasza
Księga Ezechiela
Księga Habakuka
Księga Hioba
Księga Izajasz
Księga Jeremiasza
Księga Joela
Księga Jonasza
Księga Jozuego
Księga Judyty
Księga Kapłańska
Księga Koheleta
Księga Kronik 1
Księga Kronik 2
Księga Królewska 1
Księga Królewska 2
Księga Lamentacji
Księga Liczb
Księga Machabejska 1
Księga Machabejska 2
Księga Malachiasza
Księga Mądrości
Księga Micheasza
Księga Nahuma
Księga Nehemiasza
Księga Ozeasza
Księga Pieśni nad Pieśniami
Księga Powtórzonego Prawa
Księga Przysłów
Księga Psalmów
Księga Rodzaju
Księga Rut
Księga Samuela 1
Księga Samuela 2

Księga Sędziów
 Księga Sofoniasza
 Księga Syracha
 Księga Tobiasza
 Księga Wyjścia
 Księga Zachariasza
 lewirat
 Machabeusz
 Malachiasz
 mądrość
 Mesjasz
 Micheasz
 midrasz
 Mojżesz
 Nehemiasz
 Pascha
 patriarcha [funkcja społ.]
 Pięcioksiąg
 profetyzm
 prorok
 Protoizajasz
 przykazania Boże
 przymierze
 Samuel
 Saul
 Septuaginta
 Sofoniasz
 synagoga
 synopsa
 Syrach
 teofania
 Tritoizajasz
 Zachariasz

FILOZOFIA

antropocentryzm
 antropologia
 etyka

filozofia
 metafizyka
 teodycea

ANTROPOLOGIA

człowiek
 życie

ESTETYKA

Absolut

ETYKA

aksjologia
 altruizm
 antropologia
 deontologia
 eudajmonizm
 moralność

FILOZOFIA PRZYRODY

abiogeneza
 życie

LOGIKA

transcendencja

METAFIZYKA

Absolut
 byt (ontologia)

METODOLOGIA

analogia

TEODYCEA

Absolut
 agnostycy
 agnostycyzm
 ateizm
 deizm
 monoteizm

teizm
transcendencja

TEORIA POZNANIA

agnostycy
agnostycyzm
racjonalizm

HISTORIA KOŚCIOŁA

adwentyści
adwentyzm
afrochryścianizm
agapa
akademia
albigenski
aleksandryjska liturgia
aleksandryjska szkoła egzege-
tyczna
ambasada
anabaptyści
anachoreci
anglikanie
anglikanizm
Anglikańska Wspólnota
antiocheńska szkoła egzegetyczna
antyklerykalizm
antypapież
antysemityzm
apologeci
apostata
apostazja
apostoł
archidiakonat
archidiecezja
archiprezbiter
arcybiskup
arcybractwo
arcykapłan

arianizm
asymilacja
Badacze Pisma Świętego
banicja
baptysterium
baptyści
baptyzm
bazylika
beneficjum
bogomili
Bogurodzica (pieśń)
bractwo
bractwo kościelne
brewe
Całun Turyński
cenobici
cesarstwo
cezaropapizm
charyzmatyk
chiliasm
chrześcijanie
deifikacja
dekanat
demokracja
desakralizacja
devotio moderna
diecezja
dogmat
doketyzm
doktor Kościoła
duchowieństwo
duchowny
duchowość religijna
duszpasterstwo
dyktatura
dyplomacja
dysputa teologiczna
dziekan

dziesięcina	jurydyka
dziewica	kalif
ebionici	kalwinizm
edykt	kanonia
egalitaryzm	kapituła
ekskomunika	kaplica
elekcja	karaimi
elektorat	katakumby
encyklopedyści	katarowie
eparchia	katedra
episkopat	klasztor
eremita	kler
ewangelizacja	kleryk
fara	klerykalizacja
fasyzm	kodeks
febronianizm	kolegialność
feudalizm	kolegiata
gmina	kolegium
gnostycyzm	kolęda
gnoza	koncyliaryzm
gubernia	konfirmacja
habit	konklawe
hagiografia	konkordat
heretyk	konstytucja
hezychazm	konsystorz
hierarchia	kontrreformacja
Historia Kościoła	konwersja
hugenoci	Koran
husytyzm	Kościół Adwentystów Dnia Siódmego
imam	Kościół Chrześcijan Baptystów
imigracja	Kościół Ewangelicko-augsburski
inkwizycja	Kościół Ewangelicko-reformowany
insygnia	królestwo
interdykt	krucjata
inwestytura	krzyż
jakobinizm	ksiądz
jansenizm	kuria
Jezus Chrystus	

Kyrios	parafia
laicyzacja	parlament
legat	parlamentaryzm
luteranizm	pasterka
manicheizm	patriarcha (urząd)
masoneria	patriarchat (urząd)
meczet	patron
metropolia	patrystyka
męczennik	pelagianizm
męczeństwo	pielgrzym
ministrant	pielgrzymka [osoby]
mnich	pielgrzymka [wędrówka]
modernizm (teologia)	pontyfikat
monarchia	prałat
monastycyzm	prawosławie
monastyr	preegzystencjalizm
monofizytyzm	proboszcz
monoteletyzm	procesja
montanizm	protestantyzm
nazizm	provincia
nestorianizm	prymas
niewolnictwo	pustelnia
nowicjat	pustelnik
nuncjatura	reforma
nuncjusz	reformacja
objawienia prywatne	reguła
obrzędek	reinkarnacja
odpust	relikwia
Ojcowie Apostolscy	relikwie
Ojcowie Kościoła	rewolucja
ołtarz	reżim
opactwo	różaniec
opactwo (budynek)	sakramentarz
opactwo (wspólnota)	sanktuarium
opat	schizma
ordynariusz	scholastyka
papiestwo	sejm
papież	sekty

seminarium
seminarium duchowne
senat
sobór
sodalicja
statut
stygmata
symbol wiary
synod
Talmud
traktat
trybunał
uniwersytet
wizytacja
wyprawa
wyprawa krzyżowa
zakon
zesłanie Ducha Świętego

MISJOLOGIA

patriarchat [ustrój społ.]

SYNDOLOGIA

Całun Turyński

SZTUKA

akrostych
alegoria
ambona
ikona
ikonografia
kielich
klasztor
konfesjonał
kościół (budynek)
krucyfiks
Kyrios
ołtarz

MUZYKA

alleluja
kancjonał
kolęda

TEOLOGIA

agnostycy
agnostycyzm
analogia
apostoł
Bóg
charytologia
eklezjologia
katechetyka
liturgia
misjologia
patrologia
prawo kanoniczne
sakramentologia
syndonologia
teologia duchowości
teologia fundamentalna
teologia moralna
teologia pastoralna
teologia życia wewnętrznego

AKTY STOLICY APOSTOLSKIEJ

adhortacja
allokucja
bulla

ANTROPOLOGIA

adopcja (teologia)

CHARYTOLOGIA

bajanizm
Jezus Chrystus
łaska

CHRYSTOLOGIA

Alfa i Omega
Antychryst
bogomili
Jezus Chrystus
Kyrios
Mesjasz
monofizytyzm
monoteletyzm
pelagianizm

EKLEZJOLOGIA

adhortacja
administracja apostolska
adwentyści
adwentyzm
aggiornamento
akty Stolicy Apostolskiej
anabaptyści
anglikanie
anglikanizm
Anglikańska Wspólnota
annaty
autokefalia
Badacze Pisma Świętego
baptyści
baptyzm
beneficjum
biskup
bractwo
charyzmat
charyzmatyk
chrześcijanie
diecezja
duchowny
kapituła
kardynał
katedra

kler
koinonia
kolegialność
kolegiata
koncyliaryzm
konfirmacja
konklawe
konsystorz
konwersja
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego
meo
Kościół Chrześcijan Baptystów
Kościół Ewangelicko-augsburski
Kościół Ewangelicko-reformowany
Lud Boży
męczennik
męczeństwo
papież
parafia
wikariusz

EKUMENIZM

adwentyści
adwentyzm
anabaptyści
anglikanie
anglikanizm
Anglikańska Wspólnota
autokefalia
Badacze Pisma Świętego
chrześcijanie
kalwinizm
konfirmacja
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego
meo
Kościół Chrześcijan Baptystów
Kościół Ewangelicko-augsburski
Kościół Ewangelicko-reformowany

ESCHATOLOGIA

Antychryst
ars moriendi
czyściec
niebo
paruzja
potępienie
śmierć
zbawienie
zmartwychwstanie

HAGIOGRAFIA

apoftegmat
beatyfikacja
błogosławiony
doktor Kościoła
kanonizacja
martyrologium
patron
sługa boży
święty

HOMILETYKA

ambona
kazanie
kaznodzieja
kaznodziejstwo

KATECHETYKA

katecheta
katechizacja
katechizm
katechumenat
prefekt

LITURGIKA

ablucja
adwent
agapa

agenda
Agnus Dei
akatyst
aklamacje liturgiczne
akolita
akrostych
alba
aleksandryjska liturgia
amen
anafora
anamneza
antyfona
antyfonarze
Benedictus (modlitwa)
bierzmowanie
błogosławieństwo
Bogurodzica (pieśń)
brewiarz
celebra
celebrans
ceremoniał
ceremoniarz
ceroferariusz
chrzcielnica
chrzest
cmentarz
Credo
czytania liturgiczne
dalmatyka
doksologia
ewangeliarz
ikona
jutrznia
kadzidło
kielich
kolekta (modlitwa)
kolęda
kompleta

koncelebra
konfesjonał
kult
lekcje
lekcjonarz
litania
liturgia
Magnifikat (modlitwa)
małżeństwo
monstrancja
mszał
nabożeństwo
namaszczenie chorych
niedziela
nieszpory
nowenna
obrządek
ołtarz
pasterka
pogrzeb
pontyfikał
poświęcenie
prefacja
procesja
prymicja
rok liturgiczny
rózaniec
rytuał
sakrament
sakrament kapłaństwa
sakrament małżeństwa
sakrament pokuty i pojednania
sakramentalia
sakramentarz
spowiednik
uroczystość
Wielkanoc
Wielki Post

Wielki Tydzień

MARIOLOGIA

akatyst
Anioł Pański (modlitwa)
dziewica
dziewictwo
mariologia
Maryja Matka Jezusa
Niepokalane Poczęcie
wniebowstąpienie

METODOLOGIA

apofatyczna teologia

MISJOLOGIA

ablucja
afrochrystianizm
akomodacja
inkulturacja
misja
misjonarz

PATROLOGIA

apokryf
apologeeci
Ojcowie Apostolscy
Ojcowie Kościoła

PNEUMATOLOGIA

dary Ducha Świętego
Duch Święty
zesłanie Ducha Świętego

PRAWO KANONICZNE

afekt
dekret
dyspensa kościelna
jurysdykcja
kanonik

kary kościelne
Kodeks Prawa Kanonicznego
konkordat
kuria
małżeństwo
schizma
śluby zakonne

PROTESTANTYZM

adwentyści
adwentyzm
Anglikańska Wspólnota
kalwinizm
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego
Kościół Chrześcijan Baptystów
Kościół Ewangelicko-augsburski
Kościół Ewangelicko-reformowany

RELIGIOZNAWSTWO

ablucja
Allah
amulet
antropomorfizm
archetyp
arcykapłan
bahaizm
chasydyzm
chrześcijaństwo
islam
Jerozolima
kabała
meczet
mit
mnich
Mojżesz
panteon
profetyzm
rabin

reinkarnacja
rytuał
sacrum i profanum
sekty
Stwórca
synagoga
świątynia
święto
Talmud
targum
Zbawiciel
Żyd

SAKRAMENTOLOGIA

bierzmowanie
chrzest
Eucharystia
Jezus Chrystus
namaszczenie chorych
sakrament kapłaństwa
sakrament małżeństwa
sakrament pokuty i pojednania
sakramentalia

SOTERIOLOGIA

adopcja (teologia)
Jezus Chrystus
odkupienie
wcielenie
wyzwolenie
zbawienie
zmartwychwstanie

SZTUKA SAKRALNA

chorał gregoriański

TEOLOGIA DOGMATYCZNA

adhortacja
adopcjonizm

angelologia	diakon
anioł	diakonat
Anioł Stróż	doktor Kościoła
antropologia	Duch Święty
antropomorfizm	duchy
antysemityzm	dusza
apokatastaza	ekskomunika
apolinaryzm	ekumenizm
apostata	eschatologia
apostazja	Eucharystia
apostolat	gnostycyzm
apropriacja	gnoza
arcykapłan	heksaameron
arianizm	heretyk
Baranek Boży (modlitwa)	herezja
beatyfikacja	ikona
bierzmowanie	iluminacja
bluźnierstwo	Indeks Ksiąg Zakazanych
błogosławieństwo	jansenizm
błogosławiony	Jezus Chrystus
bojaźń Boża	kairologia
bractwo	kairos
celibat	kalwinizm
cenzura kościelna	kanon
charyzmat	kanonizacja
chrystologia	kapłan
chrzest	kapłaństwo
chrześcijanie	katechizm
chrześcijaństwo	katolicyzm
chwała Boża	kenoza
cierpienie	kerygmat
cmentarz	kleryk
cud	konsekracja
człowiek	Kościół
czyściec	krzyż
dary Ducha Świętego	kult
deifikacja	Logos
demon	łaska

manicheizm	preistoczenie
mariologia	przeznaczenie
Maryja Matka Jezusa	przykazania Boże
miłosierdzie	przymierze
miłość	raj
misja	relikwie
mistyka	sacrum i profanum
modernizm (teologia)	sakralizacja
modlitwa	sakrament
monofizytyzm	sakrament kapłaństwa
monoteizm	sakrament małżeństwa
monoteletyzm	sakrament pokuty i pojednania
nadzieja	sakramentalia
namaszczenie chorych	schizma
natchnienie biblijne	sekty
nawrócenie	sługa boży
niebo	sobór
Niepokalane Poczęcie	soteriologia
objawienie	stworzenie
odkupienie	Stwórca
odpust	symbol wiary
ofiara	synod
Opatrzność Boża	Szatan
opętanie	śmierć
osoba	święty
paraklet	teologia dogmatyczna
Pascha	tradycja
pelagianizm	transsubstancjacja
pneumatologia	Trójca Święta
pogaństwo	unia hipostatyczna
pojednanie	Urząd Nauczycielski Kościoła
pokusa	usprawiedliwienie
pokuta	wcielenie
post	wiara
preegzystencjalizm	wniebowstąpienie
prezbiter	Wniebowzięcie Maryi Panny
protestantyzm	wspólnota
przebaczenie	wyzwolenie

zadośćuczynienie
zasługa
Zbawiciel
zbawienie
zło

TEOLOGIA DUCHOWOŚCI

abba
adoracja
alumn
anachoreci
Anioł Pański (modlitwa)
apoftegmat
ars moriendi
asceta
ascetyka
asceza
celibat
cenobici
charyzmatyk
devotio moderna
duchowość religijna
dziewica
dziewictwo
habit
hagiografia
hezychazm
iluminacja
kierownictwo duchowe
klasztor
konfesjonał
lectio divina
medytacja
męczeństwo
mistyka
mnich
modlitwa
nawrócenie

nowicjat
objawienia prywatne
opactwo
opat
post
powołanie
rady ewangeliczne
reguła
różaniec
seminarium
stygmaty
śluby zakonne
ubóstwo
zakon

TEOLOGIA FUNDAMENTALNA

apologetyka
chrześcijaństwo
cud
Mesjasz

TEOLOGIA MORALNA

aborcja
adhortacja
afekt
altruizm
bierzmowanie
bioetyka
cnota
cudzołóstwo
dekalog
demoralizacja
konfesjonał
mądrość
moralność
nadzieja
namaszczenie chorych
przykazania Boże
sakrament

sakrament kapłaństwa
sakrament małżeństwa
sakrament pokuty i pojednania
wspólnota

TEOLOGIA PASTORALNA

adhortacja
adoracja
Akcja Katolicka
akomodacja
alumn
Anioł Pański (modlitwa)
antysemityzm
apostolat
bierzmowanie
cerkiew
cierpienie
cmentarz
dekanat
desakralizacja
diakonia
duszpasterstwo
ikona
indyferentyzm
jałmużna
kapelan
kaplica
klerykalizacja
konfesjonał
ksiądz

kuria
laicyzacja
laikat
lectio divina
małżeństwo
miłosierdzie
ministrant
misja
misjonarz
namaszczenie chorych
niedziela
nuncjatura
pielgrzym
pielgrzymka [wędrowka]
pogrzeb
post
proboszcz
procesja
prymicja
rekolekcje
sakrament
sakrament kapłaństwa
sakrament małżeństwa
sakrament pokuty i pojednania
sakramentalia
seminarium
spowiednik
śluby zakonne
wikariusz
wspólnota